Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

DE MOLUKKEN / THE MOLUCCAS / MALUKU

Deel 2 / Part 2

256–257 [Anoniem / Anonymous, ca./c. 1810]:
Plan of / Ternate.
Kaart van / Ternate.

256 C:F: Reimer, [1791]:
No: 5 / Voorstel van een nieuw steene Fort; / tot den Post, Kajoe Meirah [...].
No: 5 / Proposal for a new stone Fort; / at the Post, Kajoe Merah [...].

257 [Johannes Nessel, ca./c. 1651]:
Tolucco / Ternate. Pars.
Toloeko / Ternate. Pars.

258 [Johannes Vingboons, 1665–1670]:
De Molucse Eijlanden.
The Moluccan Islands.

258 [Anoniem / Anonymous, ca./c. 1622]:
[Kaart van Fort Marieko op Tidore].
[Plan of Fort Marieko in Tidore].

259 [Roelof Roeloffsz], 1601:
Afconterfeijtinghe Van de Stadt Tidore.
Depiction Of the Town of Tidore.

260 [Anoniem / Anonymous, 1720]:
[Caart van de Limietscheijding van het Ternaatse en Tidoors gebied op Halmaheira en de landschappen Toncko en Kiassa].
[Map of the Border limits between the territories of Ternate and Tidore in Halmahera and the districts of Dodinga and Wasile].

261 [Anoniem / Anonymous, ca./c. 1622]:
Dese 2 forten liggen int Eijlant Macqu Jan / op Tabulolo.
These 2 forts are situated on the Island of Makian / in Tabelole.

261 [Anoniem / Anonymous, ca./c. 1622]:
Tofasoha, dit is het principael fort dat opt / Eijlant Macqu Jan licht, waer hem den / hooft commandr. hout, van al de forten / die op ditto Eijlant liggen.
Tafasoha, this is the main fort situated on the / Island of Makian, where the / chief commander of all the forts / that are Situated on this Island, resides.

262 [Anoniem / Anonymous, 1630–1640]:
Platte forme vant fort Taffasoho op t Eylandt Maquian.
Plan of the fort at Tafasoha on the Island of Makian.

262 [Johannes Nessel, ca./c. 1651]:
Macquian.
Makian.

263 [Johannes Nessel, ca./c. 1651]:
Tafasoho / Macquian. Pars.
Tafasoha / Makian. Pars.

263 [Johannes Nessel, ca./c. 1651]:
Tabelolo.
Tabelole.

264 [Johannes Vingboons, 1665–1670]:
'T Eylandt Maqian, gelyck het zich aen de zyde van Gnoffiqia, vertoont.
The Island of Makian, as seen on the side of Ngofakiaha.

264 [Anoniem / Anonymous, 1680]:
[Gezichten van Fort Mauritius en Zeeburgh op Makian].
[Views of Fort Mauritius and Zeeburgh in Makian].

265 [Anoniem / Anonymous, ca./c. 1700]:
'T Eijlant Taffoerij.
The Island of Tifore.

265 [Anoniem / Anonymous, ca./c. 1700]:
'T Eijland Meauw.
The Island of Majoe.

266 [Anoniem / Anonymous, 1675–1700]:
Batsian.
Batjan.

266–267 [Anoniem / Anonymous], 1623:
Ontwerpinghe van Amboyna neffens taencleven van / dien als wijt loopich aenghewesen wert bij de beschrijvinghe / Ghedaen den 20 Augustus A:o 1623.
Chart of Ambon and its environs / as explained extensively in the description / Done on the 20th of August A:o 1623.

268–269 G. Hessel, 1633:
Caerte van de custe van Ceram, Amboina, en den aencleve van dien [...].
Chart of the coast of Ceram, Ambon, and its environs [...].

269 [Johannes Nessel, ca./c. 1651]:
Caarte van Groot Ceram midsgaders alle / d'Eylanden van Amboina ende Banda.
Chart of Greater Ceram and all / Islands of Amboina and Banda.

270 [Jan Hendricksz Tim], 1670:
[Kaart van Ceram en de Ambonse eilanden].
[Chart of Ceram and the Islands of Ambon].

271 [Georg Everhard Rumphius, 1657–1670]:
Caarte van Amboina / met d' onderhorige Eijlanden.
Chart of Amboina / with its subordinate Islands.

271 [Anoniem / Anonymous, 1675–1700]:
[Kaart van Ceram en de Ambonse Eilanden].
[Chart of Ceram and the Ambon Islands].

272 Jan Theunis Busscher, 1835:
Nieuwe Kaart / van / het eiland Groot Ceram / met de eilanden / Amboina, Banda / en / de Ceramsche Eilanden.
New Chart / of / the island of Greater Ceram / with the islands of / Ambon, Banda / and / the Ceram Islands.

III Indische Archipel en Oceanië / Malay Archipelago and Oceania

Universiteit Utrecht

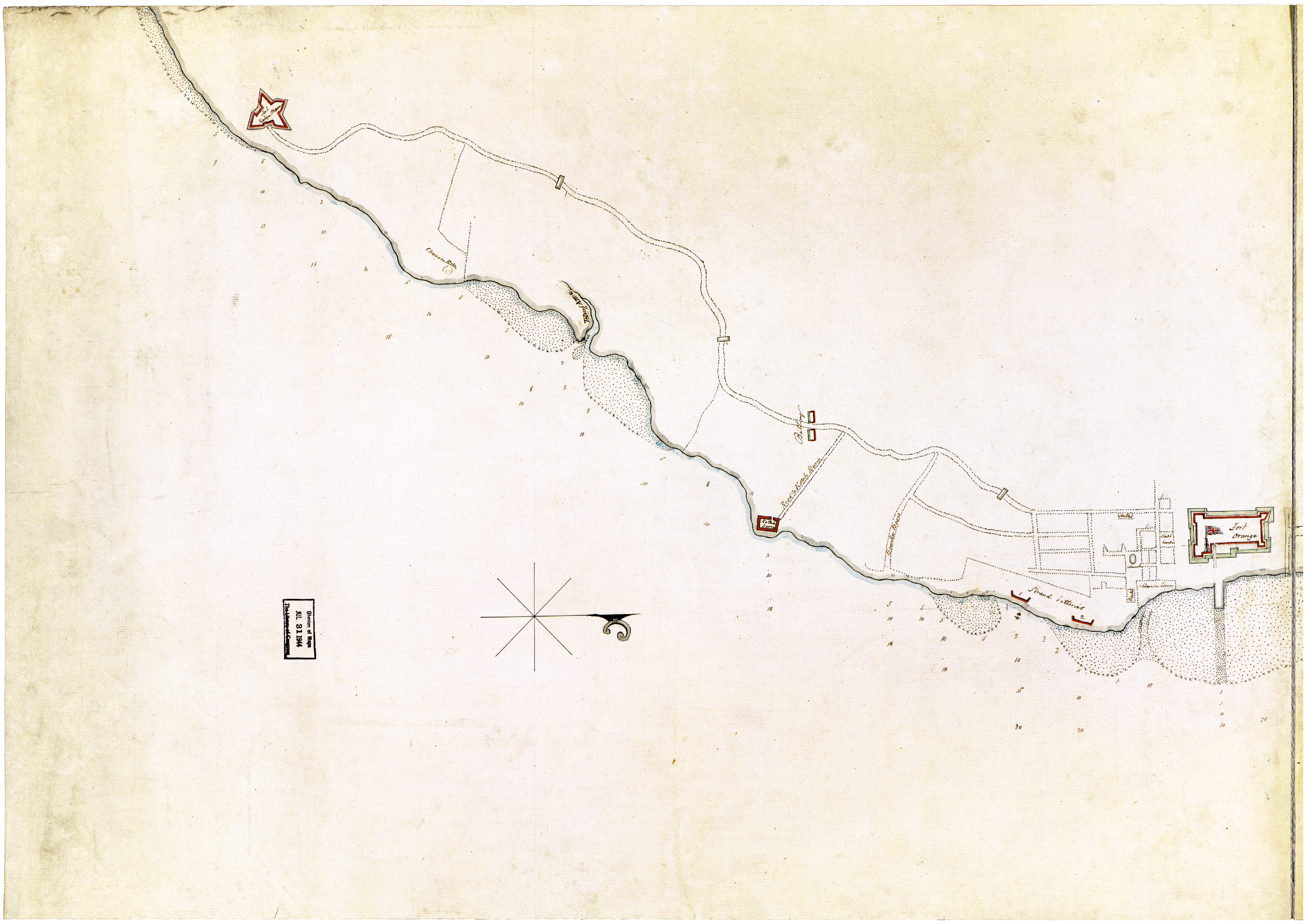
Fort Orange

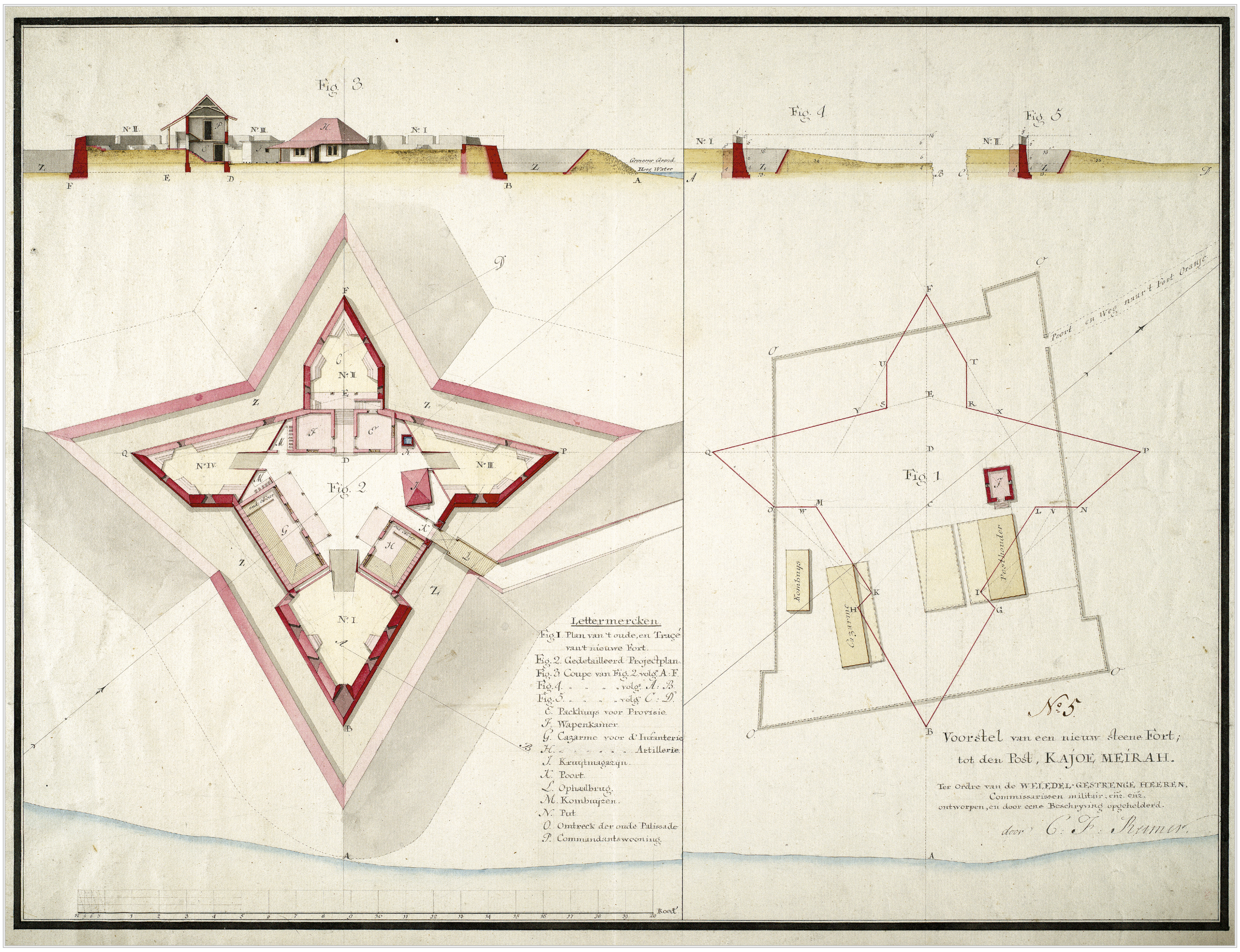
Fig. 3
Fig. 4
Fig. 5
Fig. 2
Fig. 1
Lettermercken.
Fig. I. Plan van 't oude, en Traçé van't nieuwe Fort.
Fig. 2. Gedetailleerd Projectplan.
Fig. 3 Coupe van Fig. 2 volgs A : F.
Fig. 4. „ „ „ „ volgs A : B.
Fig. 5. „ „ „ „ volgs C : D.
E. Packhuys voor Provisie.
F. Wapenkamer.
G. Cazarme voor d'Infanterie
H. „ „ „ „ „ „ Artillerie.
I. Kruytmagazyn.
K. Poort.
L. Ophaalbrug.
M. Kombuyzen.
N. Put.
O. Omtreck der oude Palissade
P. Commandantswooning.
Roed.
No. 5.
Voorstel van een nieuw steene Fort; tot den Post, KAJOE MEIRAH.
Ter Ordre van de WELEDEL GESTRENGE HEEREN, Commissarissen militair; enz. enz. ontworpen, en door eene Beschryving opgehelderd.
door C. F. Reimer.

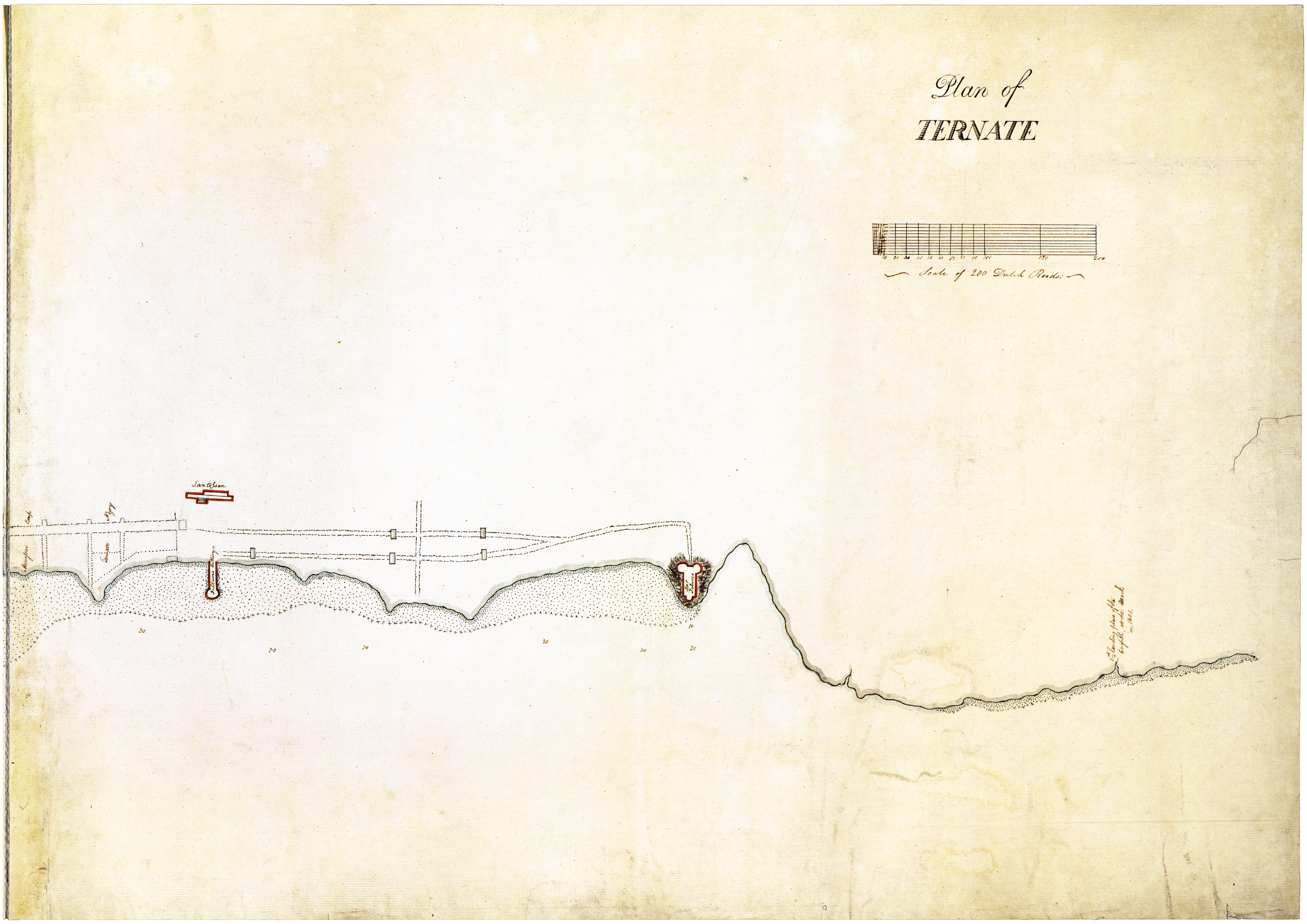

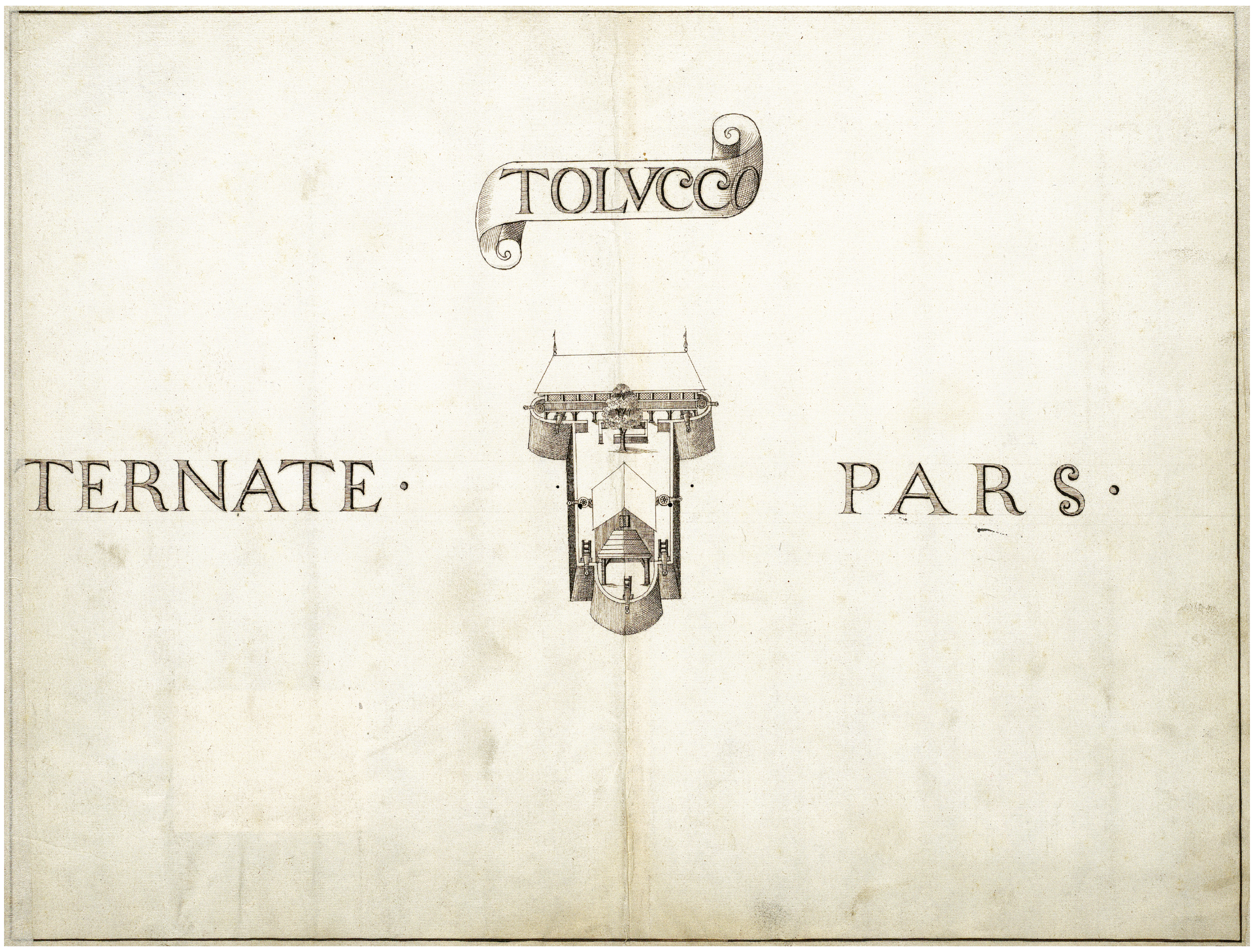

bladen 256-257 boven / sheets 256-257 above:

Library of Congress, Geography and Map Division, Minto Collection 14.

[Anoniem, ca. 1810] :
[Anonymous, c. 1810] :

Plan of / Ternate.

Kaart van / Ternate.

Schaalstok van 200 Dutch Roeden = [ca. 1 : 5.940].
Scale-bar of *200 Dutch Roeden* = [approximately 1 : 5,940].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 53 x 149 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 53 x 149 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Op 31 augustus 1810 werd Ternate zonder noemenswaardige strijd overgedragen aan een Engelse landingsmacht onder bevel van Colonel D. Burr en Captain G. Astle. Kort daarna werd door – vermoedelijk – een Britse genieofficier deze kaart gemaakt, met aanduiding van de diverse versterkingen in en rond Kasteel Oranje en de stad. De kaart was later in het bezit van Gilbert Elliot, First Earl of Minto en in de jaren 1807-1814 gouverneur-generaal over de Britse bezittingen in Voor-Indië, onder wiens verantwoordelijkheid de veroveringen van de Nederlandse c.q. Franse gewesten in de Indische Archipel plaatsvonden. De bezetting van Ternate in augustus 1810, die tot 1817 zou duren, was overigens de tweede binnen een decennium. Nadat in eerdere jaren verscheidene pogingen daartoe waren mislukt, was een Engels eskader met landingstroepen er eind juni 1801 in geslaagd het fort Oranje in handen te krijgen, na een hardnekkige verdediging van bijna twee maanden onder leiding van gouverneur Willem Jacob Cranssen (1799-1801). Twee jaar later werd Ternate met de overige bezette Nederlandse gebieden in de Indische Archipel aan de Bataafse Republiek teruggeven, conform de bepalingen van de Vrede van Amiens. Op de kaart is met een inschrift aangegeven waar eind april 1801 de Engelse troepen aan land waren gegaan. Een interessant detail is verder de aanduiding van het kustfortje Kajoe Merah geheel links, dat duidelijk herkenbaar de vorm heeft zoals voorgesteld in Carl Friedrich Reimers projectplan uit 1791 op blad 256 onder.

On 31 August 1810 Ternate was handed over to a British landing force under the command of Colonel D. Burr and Captain G. Astle without any resistance worth mentioning. Shortly afterwards this map was made by – presumably – a British military engineer, indicating the various fortifications in and around Oranje Castle and the town. Later the map was in the possession of Gilbert Eliot, First Earl of Minto and in the years 1807-1814 Governor-General of British possessions in India, under whose responsibility the conquest of Dutch (French) areas in the Malay Archipelago took place. The occupation of Ternate in August 1810, which would last until 1817, was the second within a decade. In earlier years various attempts had failed, but at the end of June 1801 a British squadron with landing troops succeeded in capturing fort Oranje, after a stubborn defence of almost two months led by Governor Willem Jacob Cranssen (1799-1801). Two years later, Ternate together with the other occupied Dutch areas in the Indonesian Archipelago was returned to the Batavian Republic, in accordance with the terms of the Peace of Amiens. The place where the British troops landed at the end of April 1801 is marked with an inscription on the map. Another interesting detail is the indication of the little coastal fort of Kayu Merah at the very left, as it has the clearly recognizable form that was proposed in Carl Friedrich Reimer's project plan from 1791 on sheet 256 below.

blad 257 onder / sheet 257 below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1314.

[Johannes Nessel, ca./c. 1651] :

Tolucco / Ternate. Pars.

Toloeko / Ternate. Pars.

1 kaart : ms op papier, 33 x 41,5 cm.
1 map : ms on paper, 33 x 41.5 cm.

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verso: 132 / 668 b.

Toloeko (Toluko). Plattegrond van het fortje Toloeko of Hollandia ten noorden van de hoofdplaats op Ternate, dat in 1610 werd gebouwd om een Spaanse vestiging op de westkust van het eiland te voorkomen. De wat vreemde vorm van het fort is aangepast aan de ligging op een smalle rotspunt aan zee.

Toluko (Toloeko). This is a ground-plan of the little fort of Toluko or Hollandia to the north of the main town of Ternate which was built in 1610 in order to block the Spanish from establishing themselves on the west coast of the island. The somewhat strange shape of the fort has been adapted to its location on a narrow rocky point on the coast.

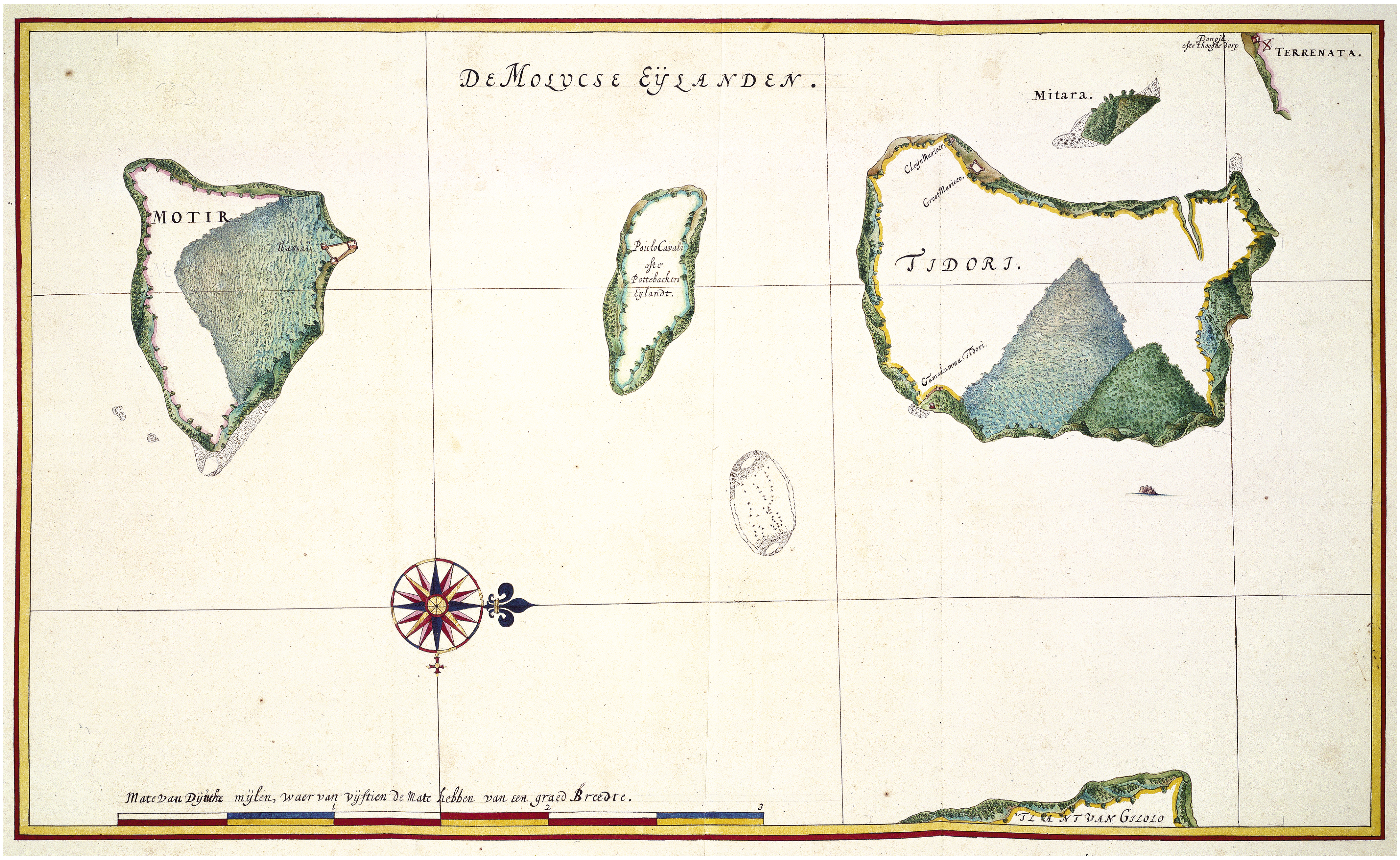

blad 258 boven / sheet 258 above:

Österreichische Nationalbibliothek, Atlas Blaeu-Van der Hem 40:10.

[Johannes Vingboons, 1665–1670] :

De Molucse Eijlanden.

The Moluccan Islands.

Schaalstok van 3 Dijetsche mijlen, waer van vijftien de Mate hebben van een graed Breedte = [ca. 1 : 62.800].
Scale-bar of *3 Dijetsche mijlen, waer van vijftien de Mate hebben van een graed Breedte* = [approximately 1 : 62,800].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 45 x 76 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 45 x 76 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Tidore. Ternate's zuidelijke buureiland Tidore, zetel van het gelijknamige sultanaat waartoe behalve het eiland zelf ook delen van Halmahera, de Radja Ampat-eilanden en de Vogelkop van Nieuw-Guinea behoorden, is hier door Johannes Vingboons voor de atlas van Laurens van der Hem apart weergegeven met de kleinere, aan Ternate onderhorige eilanden 'Motir' (Moti) en 'Poulo Cavate ofte Pottebackers Eijlandt' (Mare). 'Mitara' (Maitara) hoorde weer wel bij Tidore.

Tidore. Ternate's neighbouring island to the south, Tidore, the seat of the Sultanate of the same name, to which belonged both the island itself and also parts of Halmahera, the Raja Ampat Islands and the Bird's Head Peninsula of New Guinea, has been depicted here by Johannes Vingboons for the atlas of Laurens van der Hem, together with the smaller islands of *Motir* (Moti) and *Poulo Cavate ofte Pottebackers Eijlandt* (Poulo Cavate or Potters' Island, Mare) that were subject to Ternate. *Mitara* (Maitara), on the other hand, belonged with Tidore.

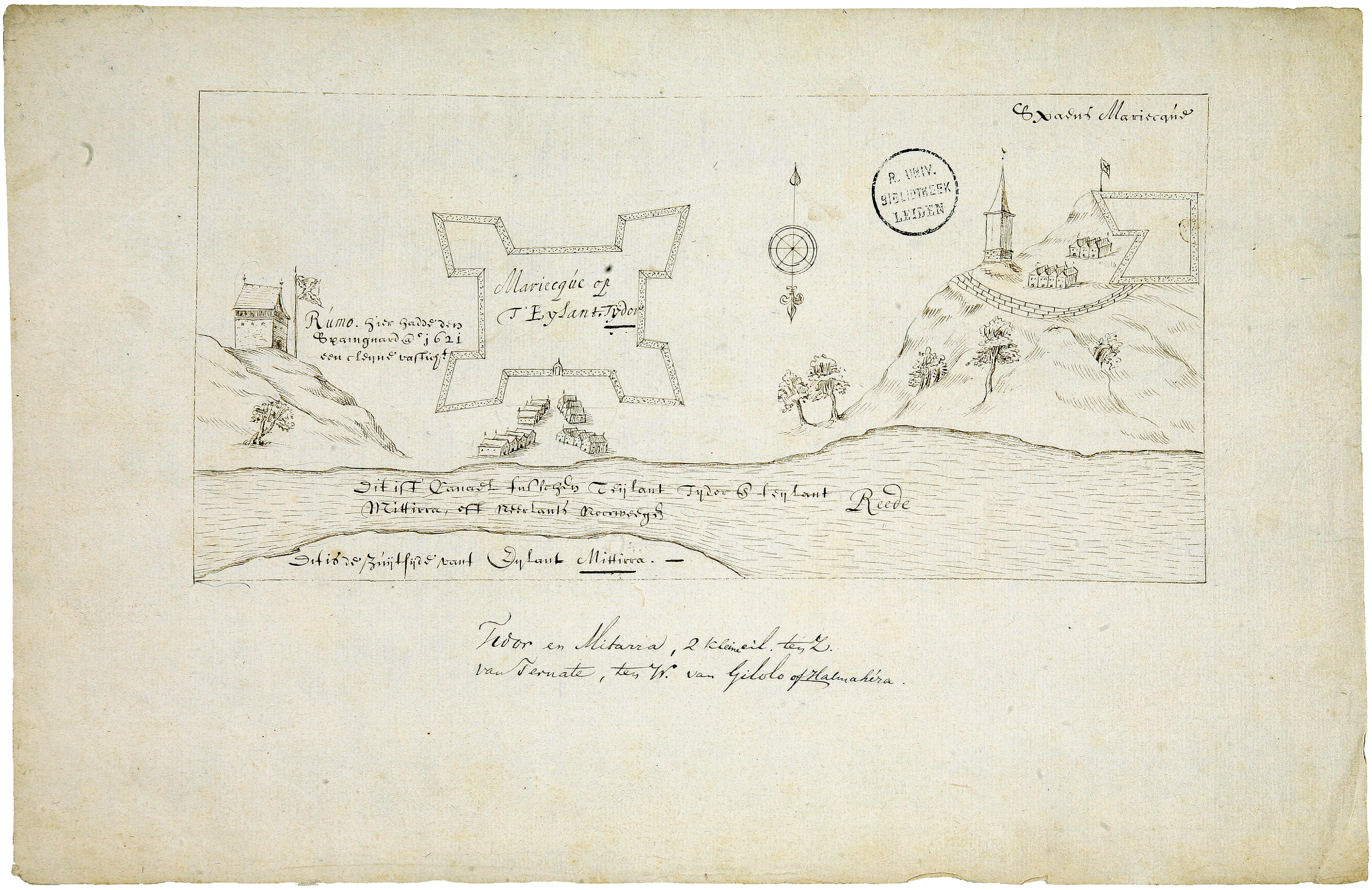

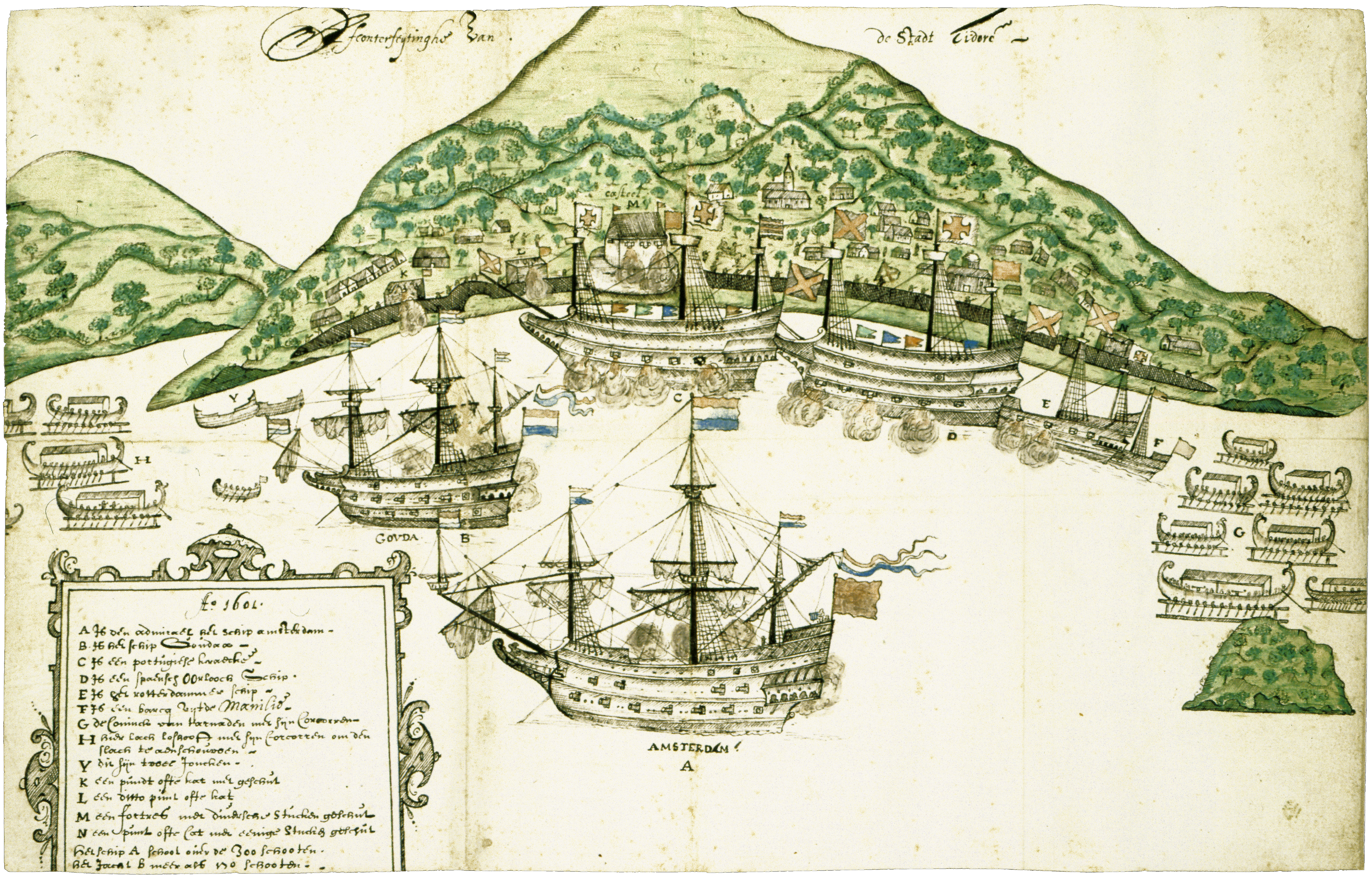

blad 258 onder / sheet 258 below:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis Port 314 N 99.

[Anoniem, ca. 1622] :
[Anonymous, c. 1622] :

[Kaart van Fort Marieko op Tidore].

[Plan of Fort Marieko in Tidore].

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

1 kaart : ms op papier, 20,5 x 32 cm.
1 map : ms on paper, 20.5 x 32 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [linksmidden en onder] een beschrijving en een aantekening door J.T. Bodel Nijenhuis :
Explanations: [centre left an below] a description and a note by J.T. Bodel Nijenhuis :

Rumo, hier hadde den Spainguard ao: 1621 een cleyne vastight.
Mariecque op T'Eylandt Tydor.
Spaens Mariecque.
Dit ist canael tusschen T eijlant Tydor ende t eijlant Mittirra, oft Neerlants Noorweeghhen.
Dit is de Zuijtsijde vant Eijlant Mitirra.

Tidor en Mitarra, 2 kleine eil. Ten Z. van Ternate, ten W. van Gilolo of Halmahera.

Marieko (Mareko). Op het eiland Tidore werd in 1613 door Pieter Both het door de Spanjaarden versterkte dorp Marieko of Mareko veroverd. In 1605 was het Portugese fort 'Rumo' (Roemi, Roemtoea) aan de noordwestkust al in Nederlandse handen gevallen, dat mede van belang was om de zuidkust van Ternate en het tussenliggende eiland 'Mitara' (Maitara) te kunnen beheersen. Roemi werd korte tijd later heroverd door de Spanjaarden, maar kwam uiteindelijk toch weer in Nederlands bezit. In 1627 bezat de compagnie ter plaatse een vierkante versterking met een lager gelegen halvemaanvormige batterij, die in deze kaart nog niet aanwezig is. Zuidelijk van Mareko aan de westkust handhaafden de Spanjaarden zicht tot hun vertrek in 1663 in 'Spaans Marieque', dat op Vingboons kaart boven is ingetekend als 'Cleijn Marieco'.

Mareko (Marieko). In 1613 Pieter Both captured the village of Marieko or Mareko on the island of Tidore which had been fortified by the Spanish. In 1605 the Portuguese fort of *Rumo* (Rumi, Rumtua) on the north-west coast had already fallen into Dutch hands, which was important as a means to control the south coast of Ternate and the island of *Mitara* (Maitara) between Ternate and Tidore. A short time later Rumi was recaptured by the Spanish, but eventually once more became a Dutch possession. In 1627 the Company had a square fortification there with a half-moon shaped battery located lower down, which on this map is not yet present. To the south of Mareko on the west coast the Spanish held their own in *Spaans Marieque*, which is written as *Cleijn Marieque* (Little Mareko) on Vingboons's map above, till their departure in 1663.

blad / sheet 259:

Badische Landesbibliothek, K499b fol. 2.

[Roelof Roeloffsz], 1601 :

Afconterfeijtinghe Van de Stadt Tidore.

Depiction Of the Town of Tidore.

Pen en penseel op papier, gekleurd, 26,5 x 41,5 cm.
Pen and brush on paper, coloured, 26.5 x 41.5 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de letters A t/m N :
Explanations: [lower left] a key to the letters A to N :

A. Is den admirael het schip Amsterdam.
B. Is het schip Gouda.
C. Is een portugiesch kraecke.
D. Is een Spaensch Oorlooch Schip.
E. Is het rotterdammer schip.
F. Is een barcq uyt de Manilio.
G. De Coninck van tarnaden met syn Correcorren.
H. Hier lach Lofhoo met syn Corcorren om den slach te aenschouwen.
Y. Dit sijn twee Joncken.
K. Een pundt ofte kat met geschut.
L. Een ditto pundt ofte kat.
M. Een fortress met duidsche [...] stucken geschut.
N. Een punt ofte Cat met eenige stucken geschut Het schip A schoot om [...] de 300 schooten. Het jacht B meer als 130 schooten.

Toen admiraal Jacob Cornelisz van Neck tijdens zijn tweede reis in 1601 voor Ternate aankwam, werd hij daar niet alleen vriendelijk ontvangen maar werd hem tevens verzocht hulp te bieden in de strijd tegen de Portugezen, die zich op Tidore hadden gevestigd en daarmee de positie van deze rivaal van Ternate hadden versterkt. Onder aanvoering van de vice-admiraal Bastiaensz blokkeerden de Nederlandse schepen de rede van Tidore en werd de Portugezen fors afbreuk gedaan, maar verdreven werden de laatsten toen nog niet. De actie, die de basis legde voor de goede verstandhouding met Ternate in de volgende jaren, is hier vastgelegd door – vermoedelijk – Roelof Roeloffsz (zie ook de bladen 246-247), de schrijver van Van Necks reisjournaal. De tekening is weer afkomstig uit de nalatenschap van Artus Gijsels.

When Admiral Jacob Cornelisz van Neck arrived off Ternate during his second voyage in 1601, he not only received a warm welcome but was also requested to assist in the struggle against the Portuguese, who had established themselves on Tidore and had thus strengthened the position of this rival of Ternate. Under the command of Vice-Admiral Cornelis Bastiaensz the Dutch ships blockaded the roads of Tidore and considerable damage was done to the Portuguese, but the latter were not yet driven out. This action, which laid the basis for the good relations with Ternate in the following years, is here recorded by – presumably – Roelof Roeloffsz (see also sheets 246-247), the author of Van Neck's journal. The drawing again originates from the estate of Artus Gijsels.

blad / sheet 260:

Nationaal Archief, 4.VEL 1320.

[Anoniem, 1720] :
[Anonymous, 1720] :

[Caart van de Limietscheijding van het Ternaatse en Tidoors gebied op Halmaheira en de landschappen Toncko en Kiassa].

[Map of the Border limits between the territories of Ternate and Tidore in Halmahera and the districts of Dodinga and Wasile].

Schaalstok: Roeschaal van 1000 Rijnlantsz: Roed: = [ca. 1 : 15.300].
Scale-bar: *Roeschaal van 1000 Rijnlantsz: Roed:* = [approximately 1 : 15,300].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 103 x 146 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 103 x 146 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verso: Caart van de Limitscheijding van het Ternaatse en Tidoors gebied op Halmaheira, en de landschappen Toncko en Kiassa / Behoort by de Brieven en papieren overgekomen van Batavia 1722 3e deel No. 43 668 f.

Halmahera. De Compagnie greep bij gelegenheid in bij de voortdurende territoriale wrijvingen tussen Ternate en Tidore. Zo werd door bemiddeling van commissaris Cornelis Hasselaar en gouverneur Antoni Heijnsius op 14 juni 1720 een contract gesloten over de vaststelling van de grenzen van beider gebied aan de westkust van het eiland Halmahera. Het resultaat werd vastgelegd op de hier gereproduceerde, helaas anonieme kaart.

Halmahera. On occasion the Company intervened in the constant territorial conflicts between Ternate and Tidore. In this way a contract was concluded to determine the borders of the two areas on the west coast of the island of Halmahera, through the mediation of Commissioner Cornelis Hasselaar and Governor Antoni Heijnsius on 14 June 1720. The result was recorded on the map, unfortunately anonymous, reproduced here.

Bijschriften: pag. 259 / Captions: p. 259

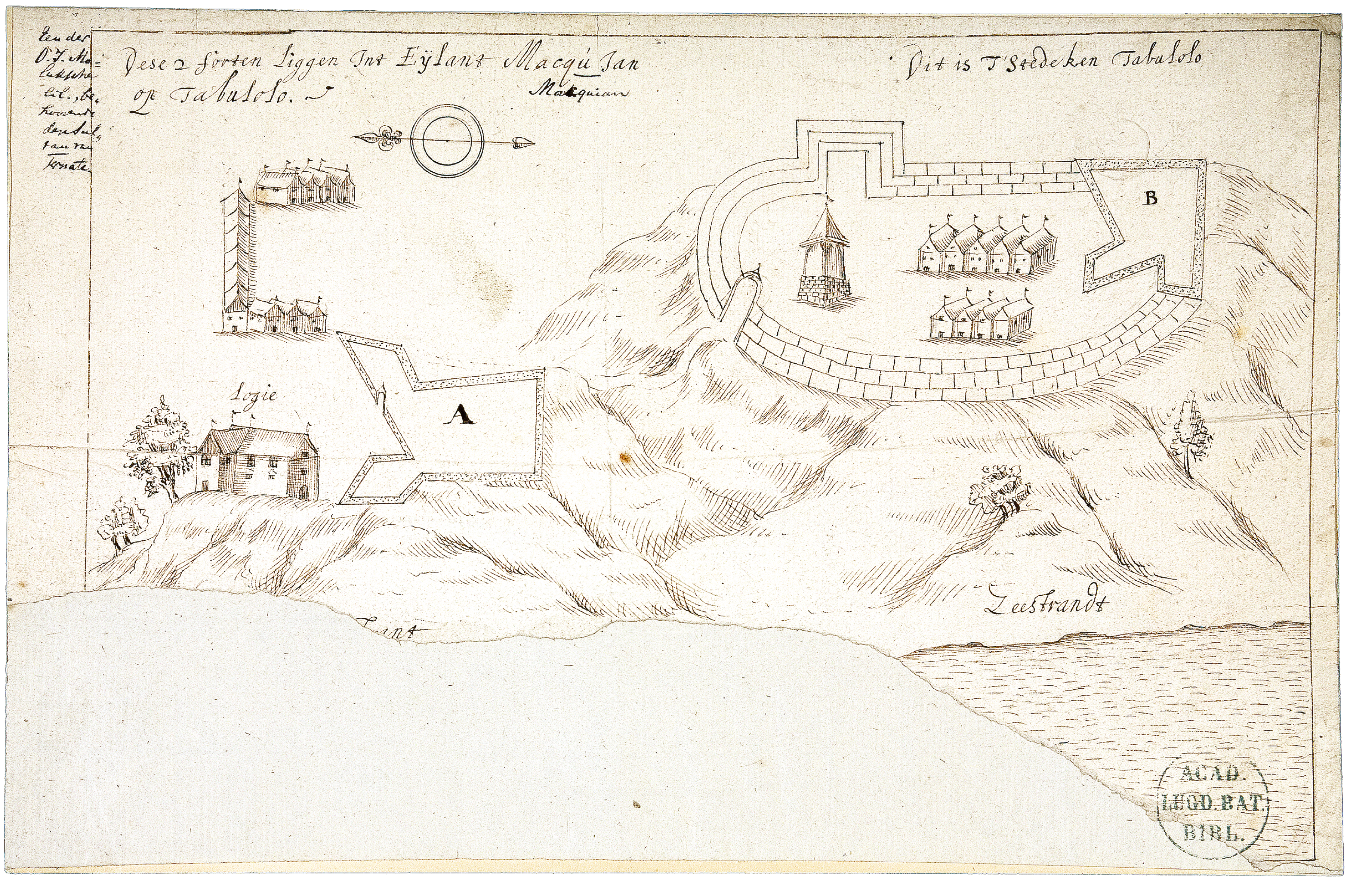

blad 261 boven / sheet 261 above:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-12-028.

[Anoniem, ca. 1622] :
[Anonymous, c. 1622] :

Dese 2 forten liggen int Eijlant Macqu Jan / op Tabulolo.

These 2 forts are situated on the Island of Makian / in Tabelole.

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

1 kaart : ms op papier, 17 x 25,5 cm.
1 map : ms on paper, 17 x 25.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verklaringen: [rechtsboven] een beschrijving :
Explanations: [upper right] a description :

Dit is T'Stedeken Tabulolo.

[linksboven] een aantekening door J.T. Bodel Nijenhuis :
[upper left] a note by J.T. Bodel Bijenhuis :

Een der O.I. Moluksche Eil. Behoorende de sultan van Ternate.
Macquian.

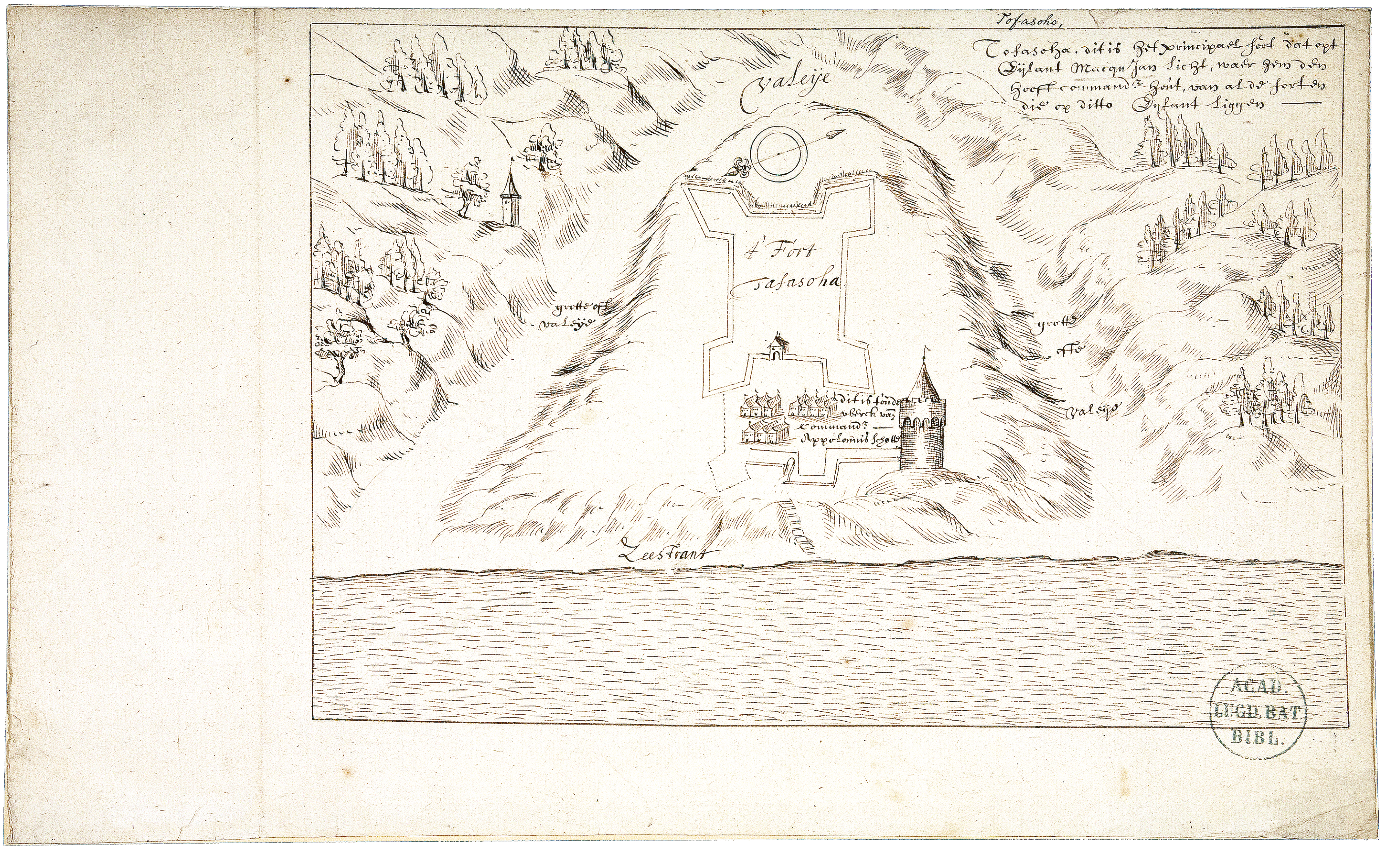

blad 261 onder / sheet 261 below:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-12-027.

[Anoniem, ca. 1622] :
[Anonymous, c. 1622] :

Tofasoha, dit is het principael fort dat opt / Eijlant Macqu Jan licht, waer hem den / hooft commandr. hout, van al de forten / die op ditto Eijlant liggen.

Tafasoha, this is the main fort situated on the / Island of Makian, where the / chief commander of all the forts / that are Situated on this Island, resides.

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

1 kaart : ms op papier, 17 x 25,5 cm.
1 map : ms on paper, 17 x 25.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is linksonder.
Orientation: north is lower left.

Verklaringen: [midden onder] een beschrijving :
Explanations: [lower centre] a description :

T'Fort Tafasoha.
Dit is t' oude werck van commandr. Appolonius Schotte.

De Zeven Provintiën/Tafasoha. Apolonius Schot of Appollonius Schotte was van 1608 tot 1613 als opperhoofd op het eiland Makian geplaatst en in die functie verantwoordelijk voor de verbouwing van het veroverde Spaanse fortje in Tafasoha. Na zijn vertrek naar Solor in 1613, waar onder zijn commando de Portugese vestiging ter plaatse werd ingenomen (blad 222 e.v.), werd het fort De Zeven Provintiën herbouwd en uitgebreid tot de versterking met vier hoekbastions die hier is ingetekend. Zie ook de ca. tien jaar latere plattegrond op blad 262 boven en Johannes Nessels tekening op blad 263 boven.

De Zeven Provintiën/Tafasoha. From 1608 to 1613 the Senior Merchant Apolonius Schot (or Appollonius Schotte) was placed on the island of Makian as Chief Factor, and in this position he was responsible for rebuilding the little fort in Tafasoha captured from the Spanish. After he left for Solor in 1613, under his command the Portuguese settlement on this island was taken (sheet 222 and following), and the fort *De Zeven Provintiën* was rebuilt and expanded into the fortification with four corner bastions which has been drawn here. See also the ground-plan from about ten years later on sheet 262 above, and Johannes Nessel's drawing on sheet 263 above.

Makian. Het eiland Makian, onderhorig aan Ternate, was in de vroege zeventiende eeuw het belangrijkste productiegebied van kruidnagelen in de Noord-Molukken. Linksonder op deze anonieme tekening van omstreeks 1622 zijn de Nederlandse loge en een plattegrond van het fortje in Tafasoha aan de noordwestkant van Makian afgebeeld. Het werd in 1608 op de Spanjaarden veroverd en herdoopt tot De Zeven Provintiën (zie blad 261 onder). 'T Stedeken Tabulolo' ofwel Tabelole rechtsboven met het van oorsprong Portugese fortje lag aan de zuidwestkust van Makian en was vanaf omstreeks 1612 in Nederlandse handen.

Makian. In the early seventeenth century the island of Makian, belonging to Ternate, was the most important clove producing area in the North Moluccas. Below left on this anonymous drawing from around 1622 the Dutch trading post and a ground-plan of the little fort in Tafasoha on the north-western side of Makian are depicted. The fort was captured from the Spanish in 1608 and renamed *De Zeven Provintiën* (see sheet 261 below). *'T Stedeken Tabulolo* or Tabelole top right with the originally Portuguese fort lay on the south-west coast of Makian and from around 1612 was in Dutch hands.

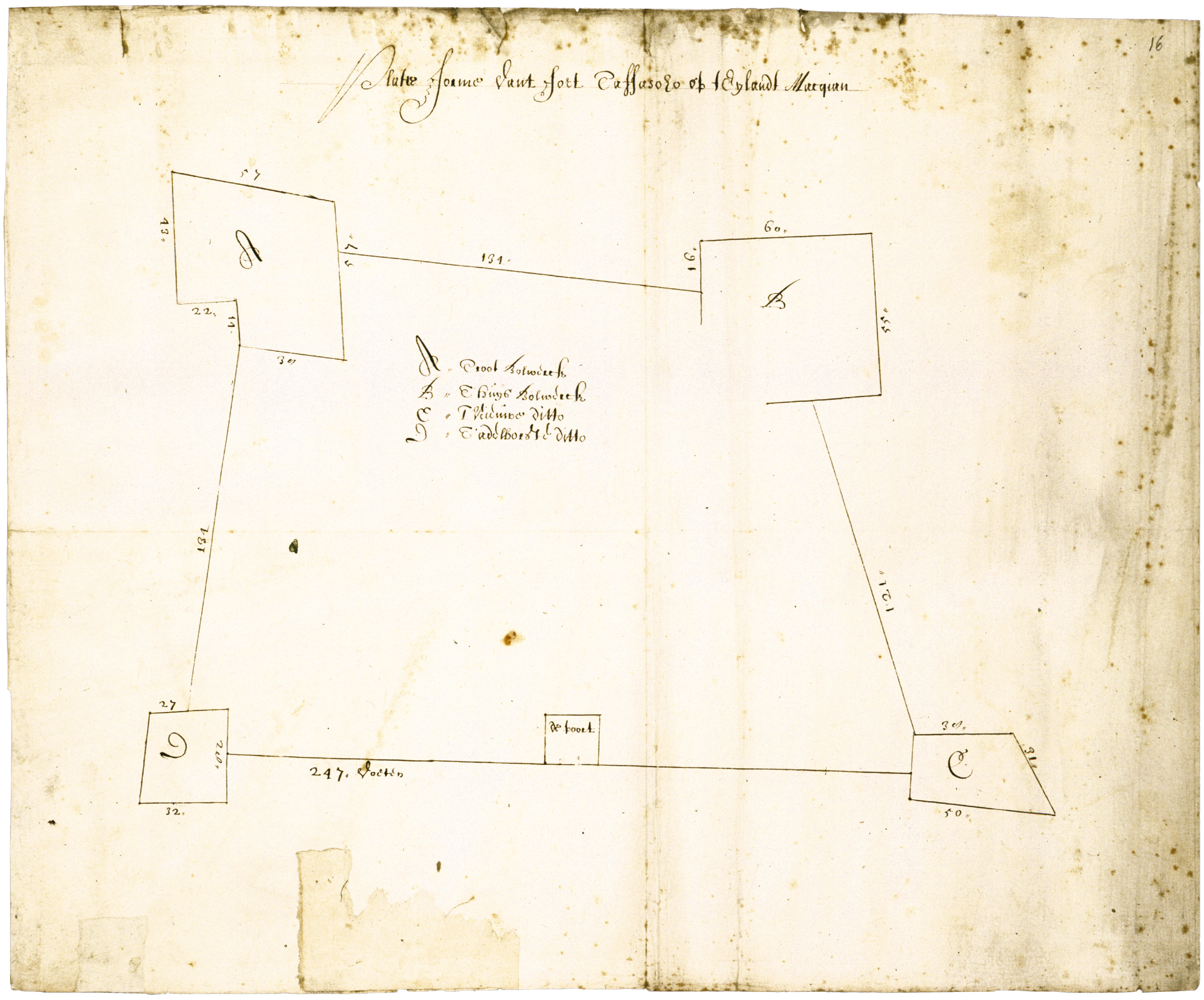
16

103
MACQVIAN

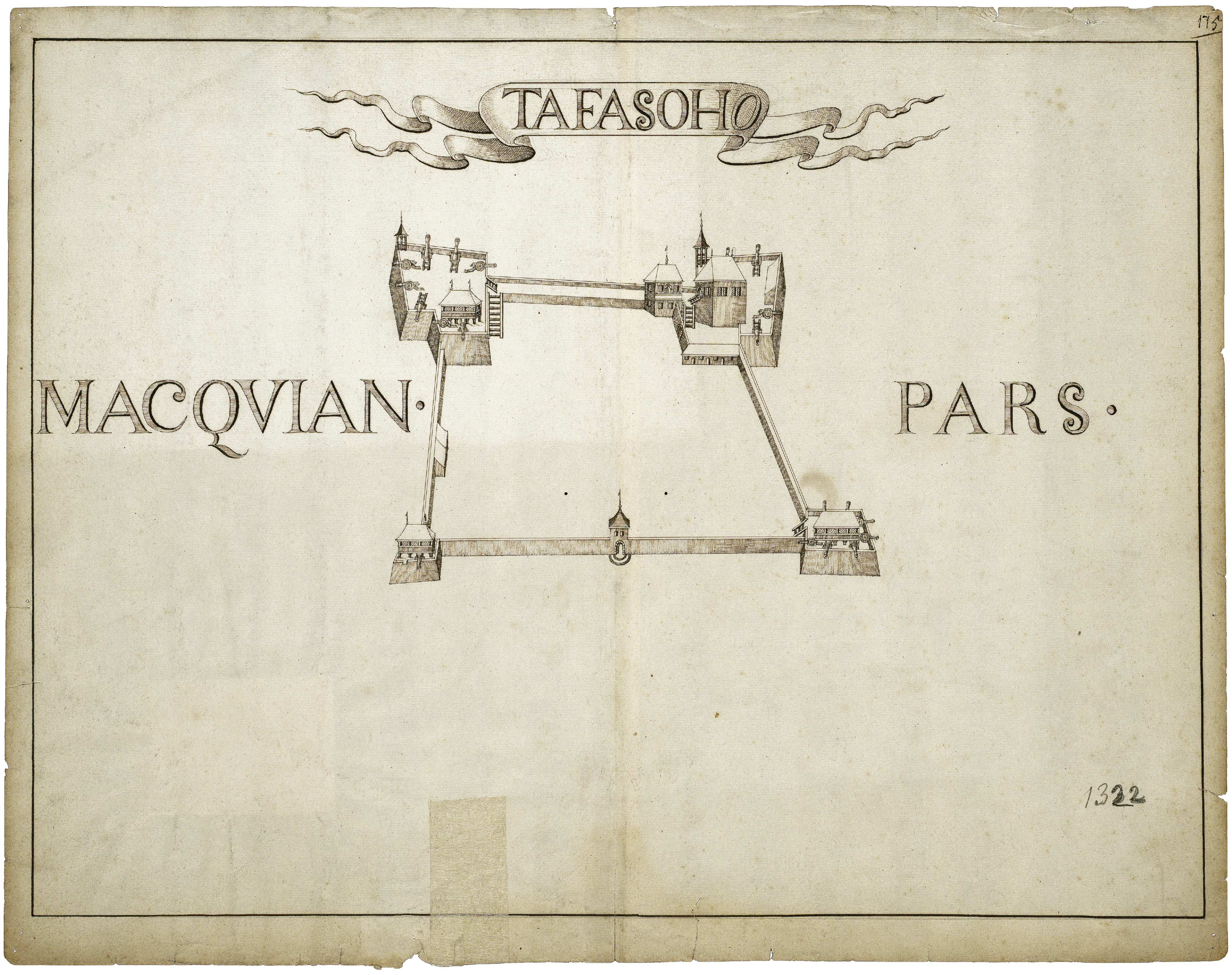

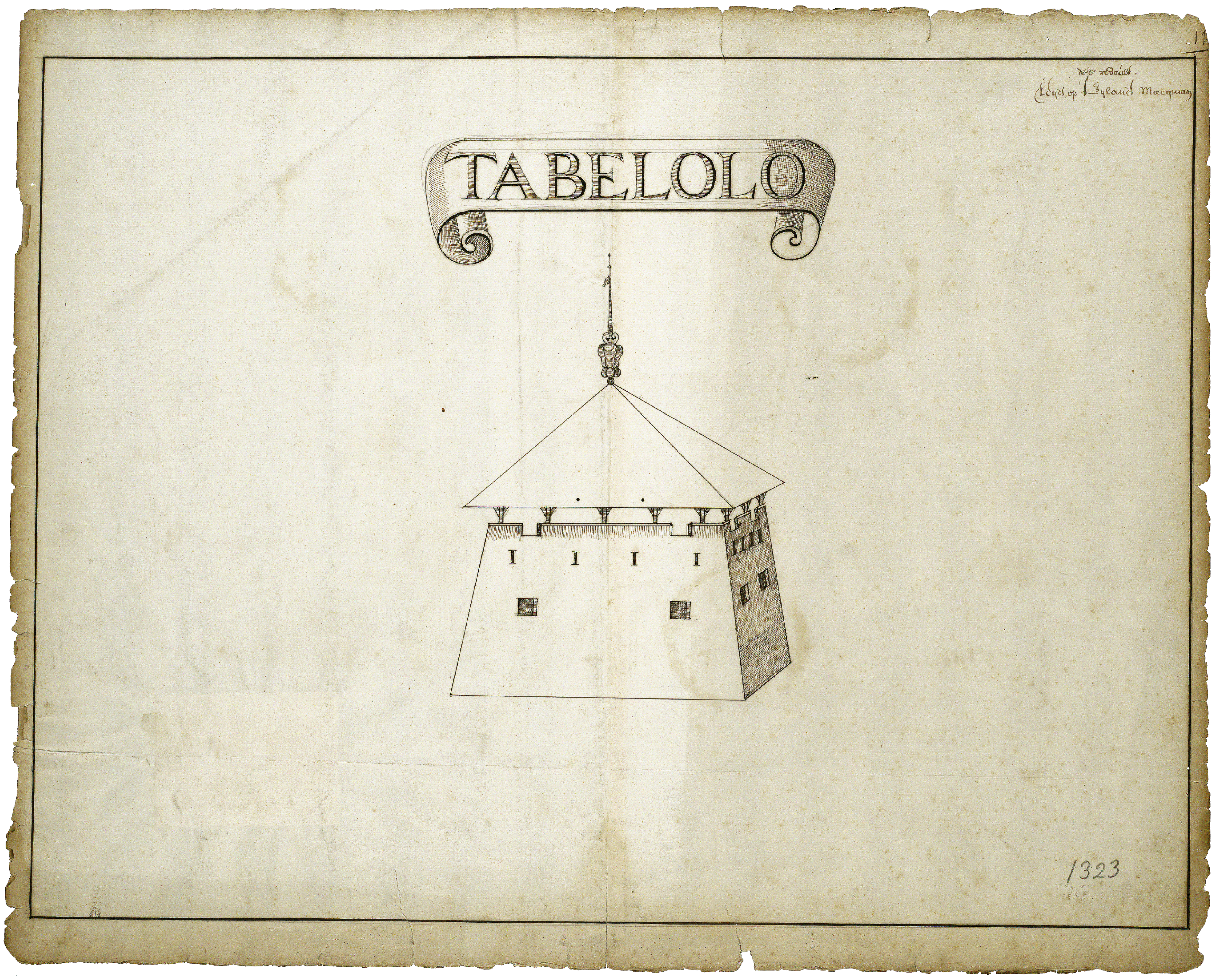

Verklaringen: [rechtsboven] een beschrijving :
Explanations: [upper right] a description :

103 Leijdt inde Molucos op 't Eijlant Macquian, synde het bovenste fort Maritius ende het benedenste huijs Gnoffacquia gen:t.

Ngofakiaha/Mauritius. Het in 1612 door Pieter Both gebouwde fort Mauritius, hier weergegeven in een tekening van ca. 1651 door Johannes Nessel voor de rapportage van Arnold de Vlaming van Outshoorn, lag bij Ngofakiaha (of Ngofakioha) aan de noordoostkust van Makian. Het dorp zelf is rechts te zien. De hoge ligging van het fort was uit strategisch oogpunt goed gekozen, maar voor de opslag van grote hoeveelheden handelsgoederen bleek het om dezelfde reden al snel minder geschikt. Onder gouverneur Jacques Le Febure (1625-1629) werd daarom een afzonderlijk versterkt pakhuis op het strand gebouwd, dat later de naam Zeeburgh kreeg (blad 264 onder). Twee iets latere aanzichten van Makian en Fort Mauritius zijn gereproduceerd op blad 264.

Ngofakiaha/Mauritius. The fort *Mauritius* built in 1612 by Pieter Both, here shown in a drawing from about 1651 by Johannes Nessel for Arnold de Vlaming van Outshoorn's report, lay near Ngofakiaha (or Ngofakioha) on the north-west coast of Makian. The village itself can be seen on the right. The high location of the fort was well chosen from a strategic viewpoint, but before long it turned out to be less suitable for the storage of large quantities of trade goods, for the same reason. So a separate fortified warehouse, which later received the name of *Zeeburgh* (sheet 264 below), was built on the shore under Governor Jacques Le Febure (1625-1629). Two somewhat later views of Makian and the fort *Mauritius* are reproduced on sheet 262.

blad 263 boven / sheets 263 above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1322.

[Johannes Nessel, ca./c. 1651] :

Tafasoho / Macquian. Pars.

Tafasoha / Makian. Pars.

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

1 kaart met aanzicht in vogelvlucht : ms op papier, 32,5 x 41,5 cm.
1 map with a bird's-eye view : ms on paper, 32.5 x 41.5 cm.

Verso: 115 668 h

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Zie voor een vergelijking van Johannes Nessels afbeelding van het fort De Zeven Provintiën bij Tafasoha op Makian, evenals de tekening van Tabelole hieronder weer omstreeks 1651 gemaakt voor Arnold de Vlaming van Outshoorn, met twee eerdere, anonieme tekeningen ook de bladen 261 onder en 262 boven.

For a comparison of Johannes Nessel's depiction of the fort *De Zeven Provintiën* near Tafasoha on Makian, which as well as the drawing of Tabelole below was again made in about 1651 for Arnold de Vlaming van Outshoorn, with two earlier, anonymous drawings, see sheets 261 below and 262 above.

blad 263 onder / sheet 263 below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1323.

[Johannes Nessel, ca./c. 1651] :

Tabelolo.

Tabelole.

Pentekening op papier, 33 x 41 cm.
Pen drawing on paper, 33 x 41 cm.

Verso: 112 668 i.

Verklaringen: [rechtsboven] een beschrijving :
Explanations: [upper right] a description :

Dese redoubt leydt op 't Eylandt Macquian.

blad 262 boven / sheet 262 above:

Badische Landesbibliothek, K499b fol. 16.

[Anoniem, 1630-1640] :
[Anonymous, 1630-1640] :

Platte forme vant fort Taffasoho op t Eylandt Maquian.

Plan of the fort at Tafasoha on the Island of Makian.

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

1 kaart : ms op papier, 35 x 43 cm.
1 map : ms on paper, 35 x 43 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verklaringen: [midden] een legenda bij de letters A t/m D :
Explanations: [centre] a key to the letters A to D :

A. Groot Bolwerck.
B. E. huys Bolwerck
C. T' Nieuwe ditto.
D. E. Adelborste ditto.

blad 262 onder / sheet 262 below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1321.

[Johannes Nessel, ca./c. 1651] :

Macquian.

Makian.

Pentekening op papier, 33 x 41,5 cm.
Pen drawing on paper, 33 x 41.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verso: 103 668 g.

blad 264 boven / sheet 264 above:

Österreichische Nationalbibliothek, Atlas Blaeu-Van der Hem 40:11.

[Johannes Vingboons, 1665–1670] :

'T Eylandt Maqian, gelyck het zich aen de zyde van Gnoffiqia, vertoont.

The Island of Makian, as seen on the side of Ngofakiaha.

Aquarel op papier, 51,5 x 105 cm.
Water-colour on paper, 51.5 x 105 cm.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de letters A t/m F :
Explanations: [lower left] a key to the letters A to F :

A. 'T Casteel Mauritius.
B. Het dorp Gnofficquia.
C. De Compangies Steenenhuijs an de Strandt.
D. De Platteforme
E. De Wegh na 't fort.
F. Reede voor Schepen.

blad 265 boven / sheet 265 above:

Nationaal Archief, 4.VEL 479.

[Anoniem, ca. 1700] :
[Anonymous, c. 1700] :

't Eijlant Taffoerij.

The Island of Tifore.

Schaalstok van een Halv duijts Mijl = [ca. 1 : 15.600].
Scale-bar of *een Halv duits Mijl* = [approximately 1 : 15,600].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 40 x 52,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 40 x 52.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsonder.
Orientation: north is lower right.

blad 265 onder / sheet 265 below:

Nationaal Archief, 4.VEL 480.

[Anoniem, ca. 1700] :
[Anonymous, c. 1700] :

't Eijland Meauw.

The Island of Majoe.

1 kaart : ms op papier, 41 x 43,5 cm.
1 map : ms on paper, 41 x 43.5 cm.

Schaalstok van Een duijts Mijl = [ca. 1 : 34.800].
Scale-bar of *Een duijts Mijl* = [approximately 1 : 34,800].

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Tifore, Majoe (Mayu). De tot Ternate behorende eilandjes Tifore en Majoe, gelegen in de Molukse Zee halverwege Ternate en het noordoostelijkste deel van Celebes, waren voor de Compagnie van geen betekenis. De beide kaarten op dit blad zijn het resultaat van een vluchtige opneming van de eilanden omstreeks 1700. Over de maker en verdere achtergronden is niets bekend.

Tifore, Mayu (Majoe). The little islands of Tifore and Mayu, belonging to Ternate and located in the Molucca Sea halfway between Ternate and the north-easternmost part of Celebes, were of no importance to the Company. The two maps on this sheet are the result of a cursory survey of the islands in about 1700. Nothing is known about the maker or other background information.

blad 264 onder / sheet 264 below:

Nationaal Archief, 1.04.02 1366 tussen/between fols. 110-111.

[Anoniem, 1680] :
[Anonymous, 1680] :

[Gezichten van Fort Mauritius en Zeeburgh op Makian].

[Views of Fort Mauritius and Zeeburgh in Makian].

2 tekeningen, aquarel op papier, 33,5 x 44 cm.
2 drawings, water-colour on paper, 33.5 x 44 cm.

Verklaringen: [linksmidden] een legenda bij de letters A t/m D :
Explanations: [centre left] a key to the letters A to D :

A. T Fort Mauritius.
B. Zee-Burgh.
C. Een Stuck van De Graft.
D. T Hooft.

Het stenen pakhuis aan zee bij het fort Mauritius (blad 262 onder) werd in 1661 verder versterkt en kreeg toen de naam Zeeburgh. Toen gouverneur Robbert Padtbrugge tijdens zijn inspectiereis in 1680 Makian bezocht, werd de 'strandpost Zeeburgh' met meegebrachte bouwmaterialen gerepareerd en de borstwering opnieuw opgemetseld. Van het geheel werd daarna deze tekening gemaakt en in zijn rapport opgenomen.

The stone warehouse on the sea near the fort *Mauritius* (sheet 262 below) was further strengthened in 1661 and then was given the name *Zeeburgh*. When Governor Robbert Padtbrugge visited Makian during his tour of inspection in 1680, the 'Zeeburgh sea post' was repaired with building materials brought for the purpose and the parapet was built up again. This drawing was made of the whole and included in his report.

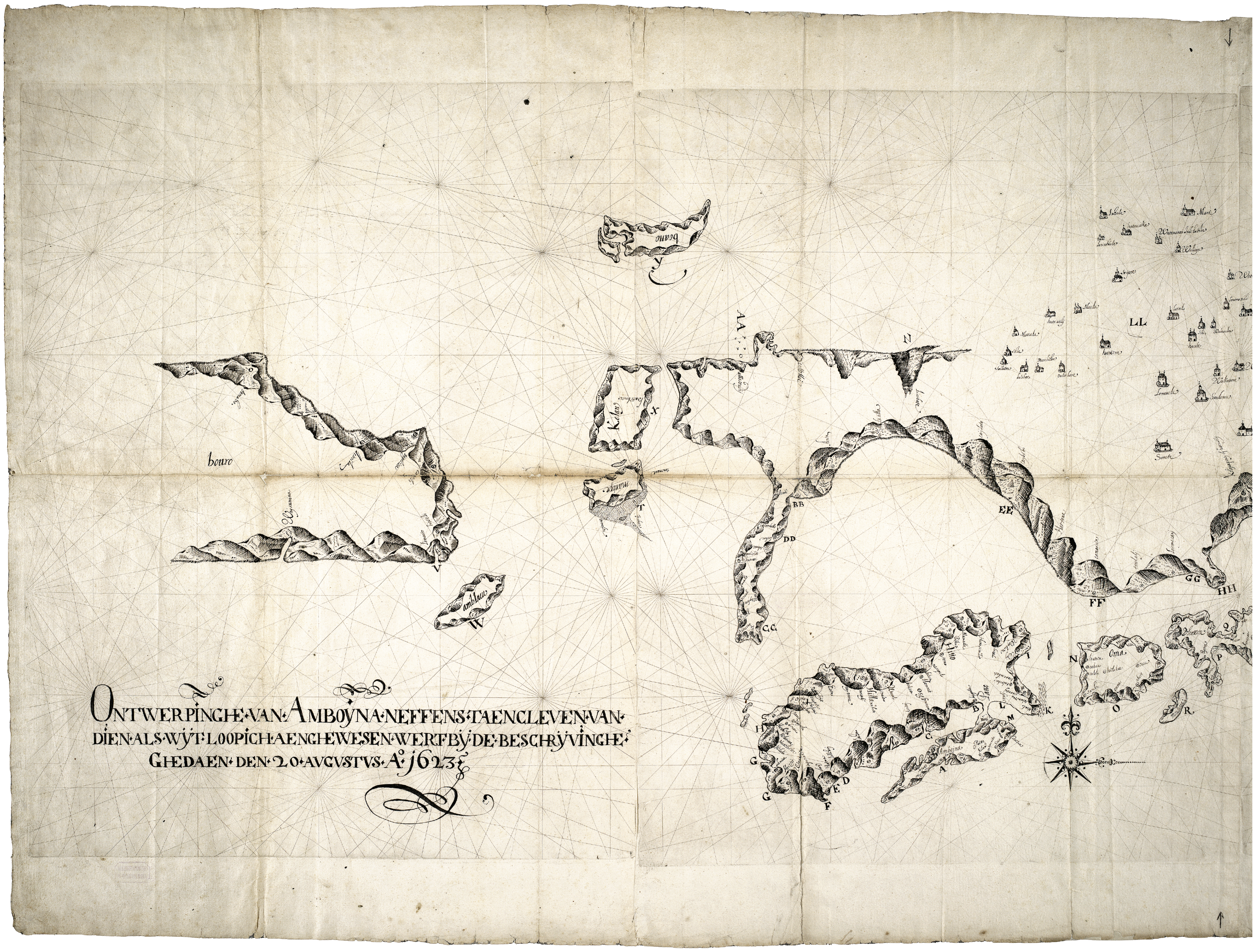
ONTWERPINGHE·VAN·AMBOYNA·NEFFENS·TAENCLEVEN·VAN·
DIEN·ALS·WŸ·T·LOOPICH·AENGHEWESEN·WERT·BŸ·DE·BESCHRŸVINGHE·
GHEDAEN·DEN·20·AUGUSTUS·A° 1623
bouro

Batsian

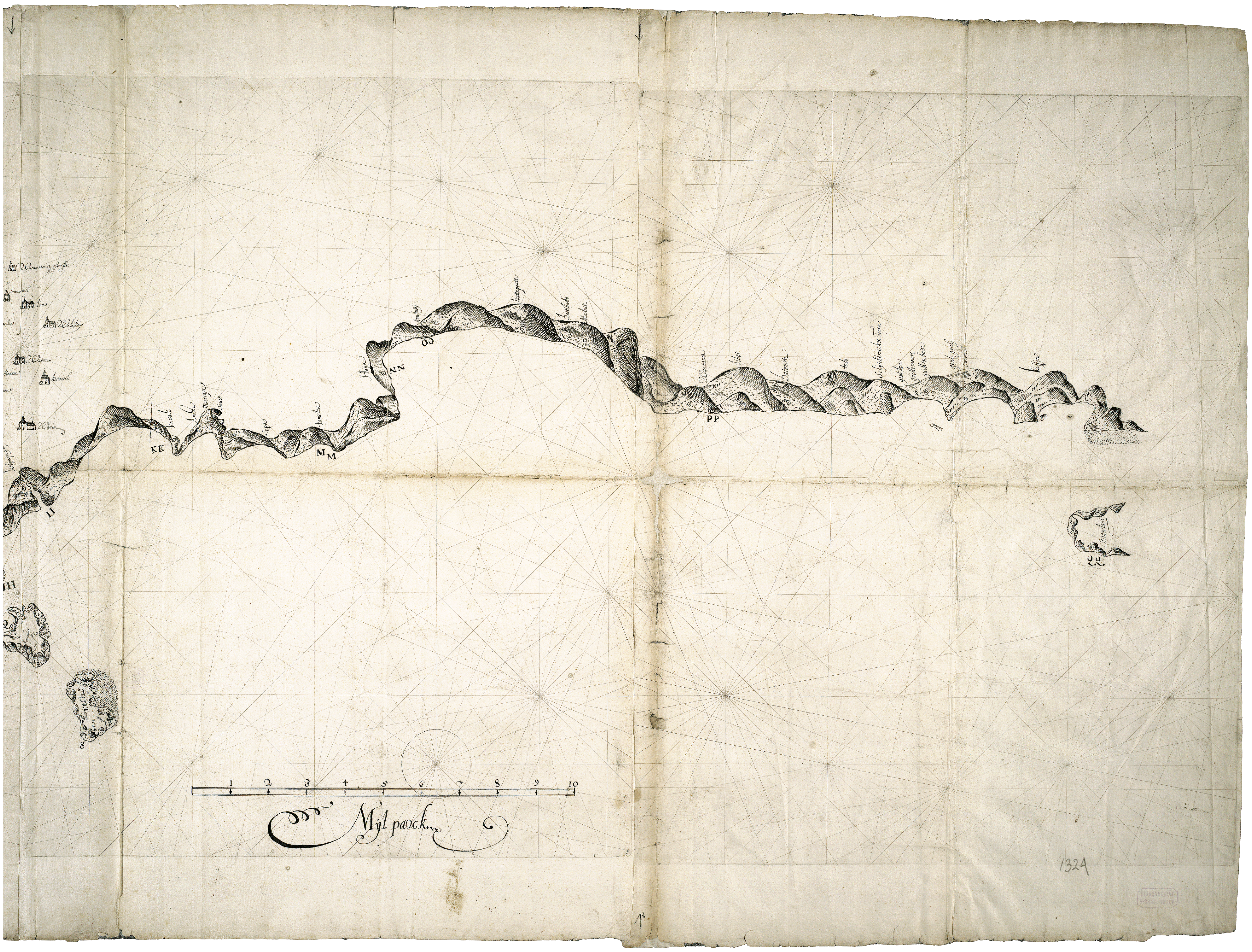

blad 266 onder / sheet 266 below:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 006-15-016.

[Anoniem, 1675-1700] :
[Anonymous, 1675-1700] :

Batsian.

Batjan.

Schaalstok van 2 Duytsche mylen 15 voor 1 graadt = [ca. 1 : 80.000].
Scale-bar of *2 Duytsche mylen 15 voor 1 graadt* = [approximately 1 : 80,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 66 x 46 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 66 x 46 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Batjan (Bacan). Batjan, het hoofdeiland van het gelijknamige sultanaat waartoe onder meer ook Obi met neveneilanden, Kasiroeta en Mandioli behoorden, was bij de komst van de eerste Nederlanders in de Noord-Molukken *de facto* in Spaanse handen. In 1609 werd het door de Compagnie in samenwerking met Ternate veroverd. Het van oorsprong Portugese fort op de zuidelijke landengte Laboeha werd versterkt en voorzien van vier bolwerken en in 1613 van een gedenksteen voorzien met de naam Barneveld. Op deze anonieme kaart uit het eind van de zeventiende eeuw is geen herkenbaar fort ingetekend, maar bij de landengte in het zuiden staat de locatie aangegeven met een torentje en de naam 'barre velt'.

Bacan (Batjan). Bacan, the main island of the Sultanate of the same name, to which Obi with its dependent islands, Kasiruta and Mandioli also belonged, was *de facto* in Spanish hands when the first Dutch arrived in the North Moluccas. The Company captured it in 1609 in collaboration with Ternate. The originally Portuguese fort on the southern isthmus of Labuha was reinforced and provided with four bulwarks, and in 1613 it was given a commemorative stone with the name *Barneveld*. No recognizable fort has been drawn on this anonymous map from the end of the seventeenth century, but next to the isthmus in the south the location is marked with a little tower and the words *barre velt* (barren field).

bladen 266-267 boven / sheets 266-267 above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1324.

[Anoniem], Ghedaen den 20 Augustus A:o 1623 :
[Anonymous], Made on 20 August A:o 1623 :

Ontwerpinghe van Amboyna neffens taencleven van / dien als wijt loopich aenghewesen wert bij de beschrijvinghe / Ghedaen den 20 Augustus A:o 1623.

Chart of Ambon and its environs / as explained extensively in the description / Done on the 20th of August A:o 1623.

Schaalstok van 10 [Duitse] Mijl = [ca. 1 : 278.100].
Scale-bar of *10* [*Duitse*] *Mijl* = [approximately 1 : 278,100].

1 kaart : ms op papier, 67 x 177,5 cm.
1 map : ms on paper, 67 x 177.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verso: 660 a.

Gouvernement Ambon. Het gouvernement Ambon omvatte de eilanden Amboina of Ambon, de zogeheten Oeliassers (Saparoea of Honimoa, Oma of Haroekoe en Noesalaoet), Ceram, Boeroe, Manipa, Ambelau, Kelang, Bonoa en een aantal kleinere eilandjes. Ambon en de Oeliassers, dus de eilanden waar na het midden van de zeventiende eeuw de kruidnagelteelt werd geconcentreerd, werden tezamen vaak aangeduid als de Ambonse Eilanden, maar verwarrenderwijs was deze term ook wel in gebruik voor het gouvernement als geheel. Op de bladen hierna volgen t/m 272 eerst enkele vroege verkenningskaarten en overzichtskaarten van het hele gouvernement, waarna op de bladen t/m 325 de afzonderlijke eilanden worden behandeld. Herman van Speult, gouverneur van Ambon van 1618 tot 1625, stelde in 1623 een *Beschrijvinge van 't eyland Amboina en de onderhorige eylanden* op en voegde daaraan ook een 'affbeeldinge', een kaart toe. De beschrijving werd nog in 1700 integraal opgenomen door Pieter Van Dam in diens overzichtswerk *Beschrijvinge van de Oostindische Compagnie*. De kaart hierboven, die waarschijnlijk in Batavia werd gemaakt, is het origineel of een kopie uit dezelfde tijd van de 'affbeeldinge' bij Van Speults beschrijving.

Government of Ambon. The Government of Ambon included the islands of Amboina or Ambon, the so-called *Oeliassers* (Saparua or Honimoa, Oma or Haruku, and Nusalaut), Ceram, Buru, Manipa, Ambelau, Kelang, Bonoa and a number of smaller islands. Ambon and the *Oeliassers*, that is, the islands where from the middle of the seventeenth century the cultivation of cloves was concentrated, were often collectively named the Ambon Islands, but confusingly this term was also in use for the Government in its entirety. On the following sheets up to 272 we deal first with some early survey maps and general maps of the whole Government, and after that the separate islands on the sheets up to 325. In 1623 Herman van Speult, who was Governor of Ambon from 1618 to 1625, compiled a *Beschrijvinge van 't eyland Amboina en de onderhorige eylanden* (Description of the island of Ambon and the dependent islands). Appended to this was an *affbeeldinge* (depiction), in the form of a map. In 1700 this description was then taken over in full by Pieter van Dam in his general work *Beschrijvinge van de Oostindische Compagnie*. The map above, which was probably made in Batavia, is the original, or a copy from the same period, of the *affbeeldinge* attached to Van Speult's description.

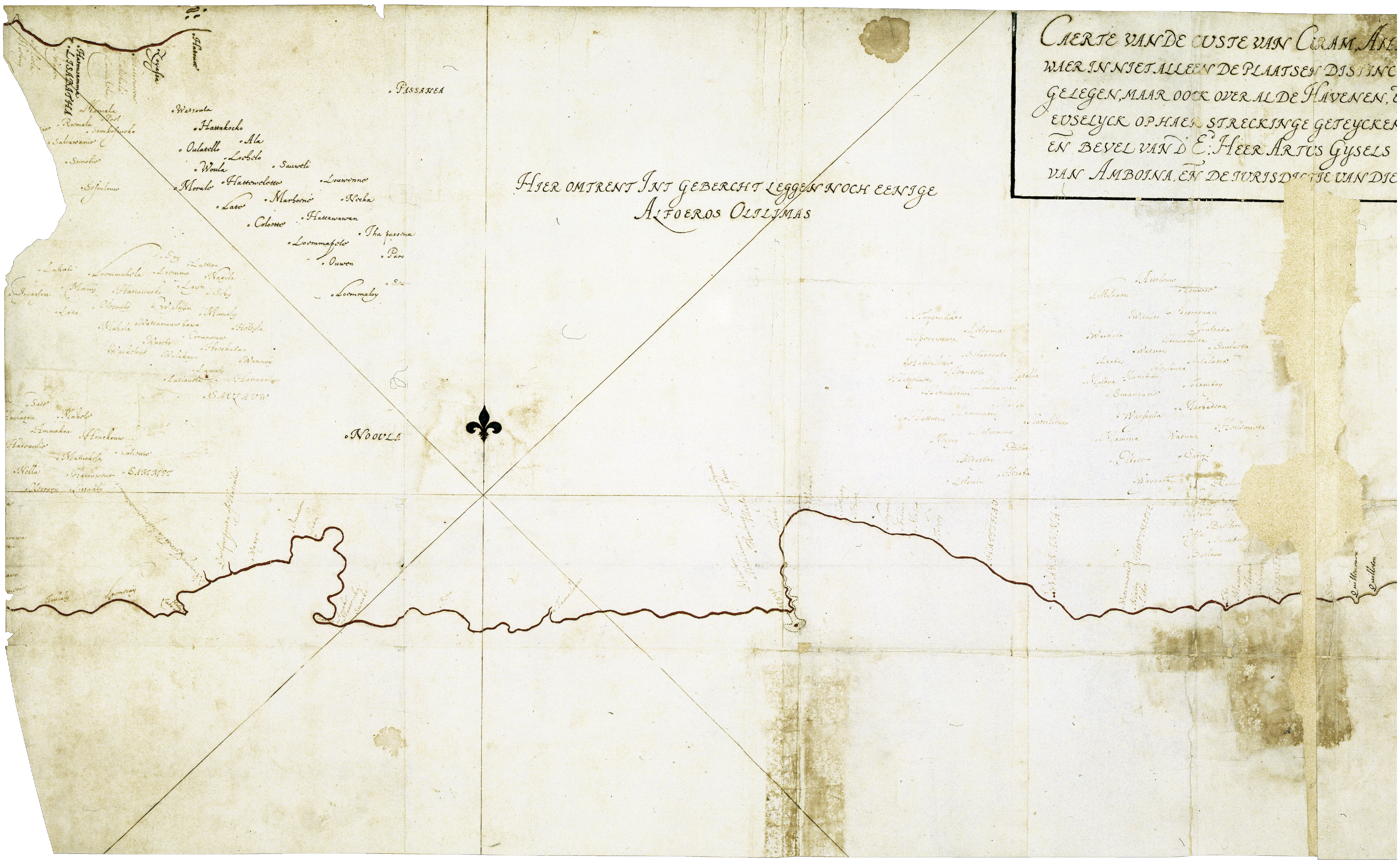

bladen 268-269 boven / sheets 268-269 above:

Badische Landesbibliothek, K499b fols. 17-1,2.

Ao XVI.XXXIII adi XXXI Deceb. by G. Hessel :

Caerte van de custe van Ceram, Amboina, en den aencleve van dien [...].

Chart of the coast of Ceram, Ambon, and its environs [...].

[inzetkaart / inset map]

Afteyckening vant Eyl. / Ceramlauw, ende Gnooffa [...].
Chart of the Island / of Ceramlaoet, and Geser [...].

1 kaart + 1 inzetkaart : ms op papier, 51 x 137 cm.
1 map + 1 inset map : ms on paper, 51 x 137 cm.

Schaal niet aangegeven [inzetkaart] schaalstok van 4 Duytsche Mylen Vijftien in een Graadt der Breedte = [ca. 1 : 81.400].
Scale not indicated [inset map] scale-bar of *4 Duytsche Mijlen Vijftien in een Graadt der Breedte* = [approximately 1 : 81,400].

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [boven] vervolg van de titel :
Explanations: [top] continuation of the title :

Waer in niet alleen de plaatsen die distinctelyck, waer datse onderstaen / gelegen, maar oock over al de Havenen, en inhammen met haer diepte curi / euselyck op haer streckinge geteykent, ende afgemeten syn door last, / en bevel van d' Ed: Heer Artus Gysels Raad van Indien, en Gouvernr: / van Amboina, en de jurisdictie van dien Ao XVI.XXXIII adi XXXI Deceb. by G. Hessel.

[rechtsboven] vervolg van de titel van de inzetkaart :
[upper right] continuation of the title of the inset map :

Ingenomen, en gedwongen / met d' E: Hr. Artus Gysels / Raad van Indien, en Gouv. / van Amboina te accorderen / den XXIV April. XVI XXXIII, / Int Groot Geleyt om de Ne / grien perfect aen te wysen.

[rechts] een legenda bij de letters A t/m O in de inzetkaart :
[right] a key to the letters A to O on the inset map :

Aenwysinge Der letteren Ceramlauw.
A. Killiwarou, is rontom bemuurt, ende met punten de b zyden flancquen versien.
B. Roematammary.
C. Killitay.
D. Killimalla, was mede met een muur betrocken, doch aen S. syde heel open.
E. Killilouhoe, en Eon.
F. Killibroth, ende Quillabya waren niet alleen beneden aen voet van bergh / maar oock boven op den berch aende W. sijd met een borstwering van steen omringht.
G. Een boom daer een wachthuysjen instont.
H. Waterplaets daer d'onse water haalden.
I. Rooma[...], Roemeolòlus, Roemeessy 't samen Koway genoemt.
Dit syn de plaatsen dear d'Inwoonders altesamen in gevlucht waren, ende met ons accordeerden.
K. Mahar.
L. Tillibarou.
M. Kuylen in't sandt beslooten.
N. Een bovenwaterigh sandt.
O. Langs deze syden ist steenigh.

De kaartenmaker Gerrit Hesselsz, zoon van de bekende Hessel Gerritsz die in de jaren 1617-1632 als eerste de functie van officiële kaartenmaker van de VOC had, was van 1633 tot 1637 in Batavia werkzaam. In opdracht van Artus Gijsels, gouverneur van Ambon (1631-1634), en mogelijk ook in diens gevolg verkende Hesselsz het eiland Ceramlaoet ten oosten van Ceram en vervaardigde hij in 1633 de hier gereproduceerde kaart. Anders dan de titel aangeeft, toont deze naast Ceramlaoet alleen een deel van de zuidkust en een fragment van de noordoostkust van Ceram. Het is waarschijnlijk dat hij in 1633 ook een aantal tekeningen van andere eilanden en fortjes maakte, die eveneens in het bezit van Gijsels bleven. Zie ter vergelijking de bijna twintig jaar jongere, op het zuiden georiënteerde overzichtskaart van het gouvernement Ambon en de Banda-archipel door Johannes Nessel op blad 269 onder, gemaakt in opdracht van gouverneur De Vlaming van Outshoorn.

The map-maker Gerrit Hesselsz, son of the well known Hessel Gerritsz who in the years 1617-1632 was the first to have the position of official map-maker to the VOC, was active in Batavia from 1633 to 1637. On the instructions of Artus Gijsels, Governor of Ambon (1631-1634), and possibly in his following, Hesselsz charted the island of Ceramlaut to the east of Ceram and in 1633 produced the map shown here. Differently from what the title suggests, apart from Ceramlaut this map shows only part of the south coast and a fragment of the north-east coast of Ceram. It is likely that in 1633 he also made a number of drawings of other islands and forts, which likewise remained in Gijsels's possession. For a comparison see the nearly twenty years later general map of the Government of Ambon and the Banda Archipelago oriented to the south by Johannes Nessel on sheet 269 below, made on the instructions of Governor De Vlaming van Outshoorn.

blad 269 onder / sheet 269 below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1345.

[Johannes Nessel, ca./c. 1651] :

Caarte van Groot Ceram midsgaders alle / d'Eylanden van Amboina ende Banda.

Chart of Greater Ceram and all / Islands of Amboina and Banda.

Schaalstok van 15 Duijtsche mijlen 15. voor Een Graedt = [ca. 1 : 1.738.400].
Scale-bar of *15 Duijtsche mijlen 15. voor Een Graedt* = [approximately 1 : 1,738,400].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 32,5 x 41,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 32.5 x 41.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verso: 187 662 [f of j].

...n Ceram, Amboina, en den aencleve van dien,
...tsen distinctelyck, waer datse onder staen,
...de Havenen, en inhammen met haer diepte curi-
...nge geteyckent, en de afgemeten syn door last
...rtus Gysels Raad van Indien, en Gourvern.r
...van dien. A.o xvi.c xxxiii. Adi xxxi Deceb. by G. Hessel
Afteyckening vant Eyl. Ceramlauw, ende gnoofta ingenomen, en gedwongen met d'E. H.r Artus Gysels Raad van Indien, en Gouv.r van Amboina te accorderen den xxiv April. xvi.c xxxiii. Int groot geleyt om de Negrien perfect aen te wysen.
Duytsche Mylen vyftien in een Graadt der Breedte
Aenwysinge der letteren op Ceramlau

Caarte van Groot Ceram midsgaders alle d' Eylanden van Amboina ende Banda.
Ceram
Bovro
Manipo
Kelang
Duytsche mylen 15 voor een Graedt
1345

blad / sheet 270:

Maritiem Museum Rotterdam, Corpus Christi Collectie, K4078.

[Jan Hendricksz Tim, toegeschreven], Batavia A:o 1670 :
[Jan Hendricksz Tim, attributed], Batavia A:o 1670 :

[Kaart van Ceram en de Ambonse eilanden].

[Chart of Ceram and the Islands of Ambon].

Schaalstok van 10 Duijtsche Mijlen Vijfthien voor een Graedt = [ca. 1 : 403.000].
Scale-bar of *10 Duijtsche Mijlen Vijfthien voor een Graedt* = [approximately 1 : 403,000].

1 kaart : ms op perkament, gekleurd, 82 x 105 cm.
1 map : ms on vellum, coloured, 82 x 105 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Deze kaart van Ceram, de Ambonse Eilanden en de Banda-archipel wordt algemeen toegeschreven aan Jan Hendricksz Tim, kaartenmaker te Batavia in de vroege jaren zestig van de zeventiende eeuw en later gouverneur van Ternate (1686-1689). In dat geval zou het jaartal later toegevoegd kunnen zijn, want in 1670 was Tim voor enige jaren terug in de Republiek. De bedekking is volgens het gangbare prototype voor de weergave in middelgroot bestek van de Ambonse Eilanden in de compagniescartografie.

This chart of Ceram, the Ambon Islands and the Banda Archipelago is generally attributed to Jan Hendricksz Tim, map-maker at Batavia in the early sixties of the seventeenth century and later Governor of Ternate (1686-1689). In that case the year could have been added later, because in 1670 Tim was back in the Republic for several years. The coverage is in accordance with the usual prototype for the representation of the Ambon Islands to a medium scale in Company cartography.

blad 271 boven / sheet 271 above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1325.

[Georg Everhard Rumphius, 1657-1670] :

Caarte van Amboina / met d' onderhorige Eijlanden.

Chart of Amboina / with its subordinate Islands.

Schaalstok van 15 [Duitse mijlen] = [ca. 1 : 713.600].
Scale-bar of *15* [*Duitse mijlen*] = [approximately 1 : 713,600].

1 kaart : ms op papier, 42 x 92,5 cm.
1 map : ms on paper, 42 x 92.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north up.

Verklaringen: [links] een beschrijving :
Explanations: [left] a description :

Uijt dit binnenmeijr comen de voornaemste rivieren Kaijele, Lussala, Lumaire, Waijsamme en Maer is ontoegangbaar 1 mijl wegens grote bergen en Slange.
Manipa moet $^{1}/_{4}$ mijl westelijker sijn.

Georg Everhard Rumpf of Rumphius, de militair ingenieur die in zijn latere jaren bekend geworden is als natuuronderzoeker en auteur van diverse overzichtswerken met betrekking tot de natuur en geschiedenis van de Molukken, was van 1657 tot 1670 voor de compagnie op Ambon werkzaam als kaartenmaker, fabriek en koopman. Hij stelde onder meer een *Generaele Land-beschrijving van het Amboinsch Gouvernement* op, waaraan de hier getoonde kaart van het gouvernement en de Banda-eilanden volgens P.A. Leupe, de samensteller van de eerste catalogus van de verzameling buitenlandse kaarten in het Algemeen Rijksarchief (1867), als bijlage toegevoegd was. Aangezien Rumphius in 1670 blind werd, moet hij deze kaart voor die tijd hebben gemaakt. De anonieme kaart op blad 271 onder, van alleen Ceram, de Ambonse Eilanden en de Banda-archipel, dateert waarschijnlijk van enkele jaren later.

Georg Everhard Rumpf or Rumphius, the military engineer who in his later years became known as a naturalist and the author of various general works relating to the natural world and history of the Moluccas, was active for the Company as a map-maker, superintendent of works and merchant from 1657 to 1670. Amongst other titles he wrote a *Generaele Land-beschrijving van het Amboinsch Gouvernement* (General Geographical Description of the Ambon Government), and according to P.A. Leupe, who in 1867 compiled the first catalogue of the foreign maps in the *Algemeen Rijksarchief*, the overview map of the Ambon and Banda Islands reproduced here was originally appended to this. Seeing that Rumphius became blind in 1670, it must have been made before that time. The anonymous chart on sheet 271 below, of only Ceram, the Ambon Islands and the Banda Archipelago, probably dates from several years later.

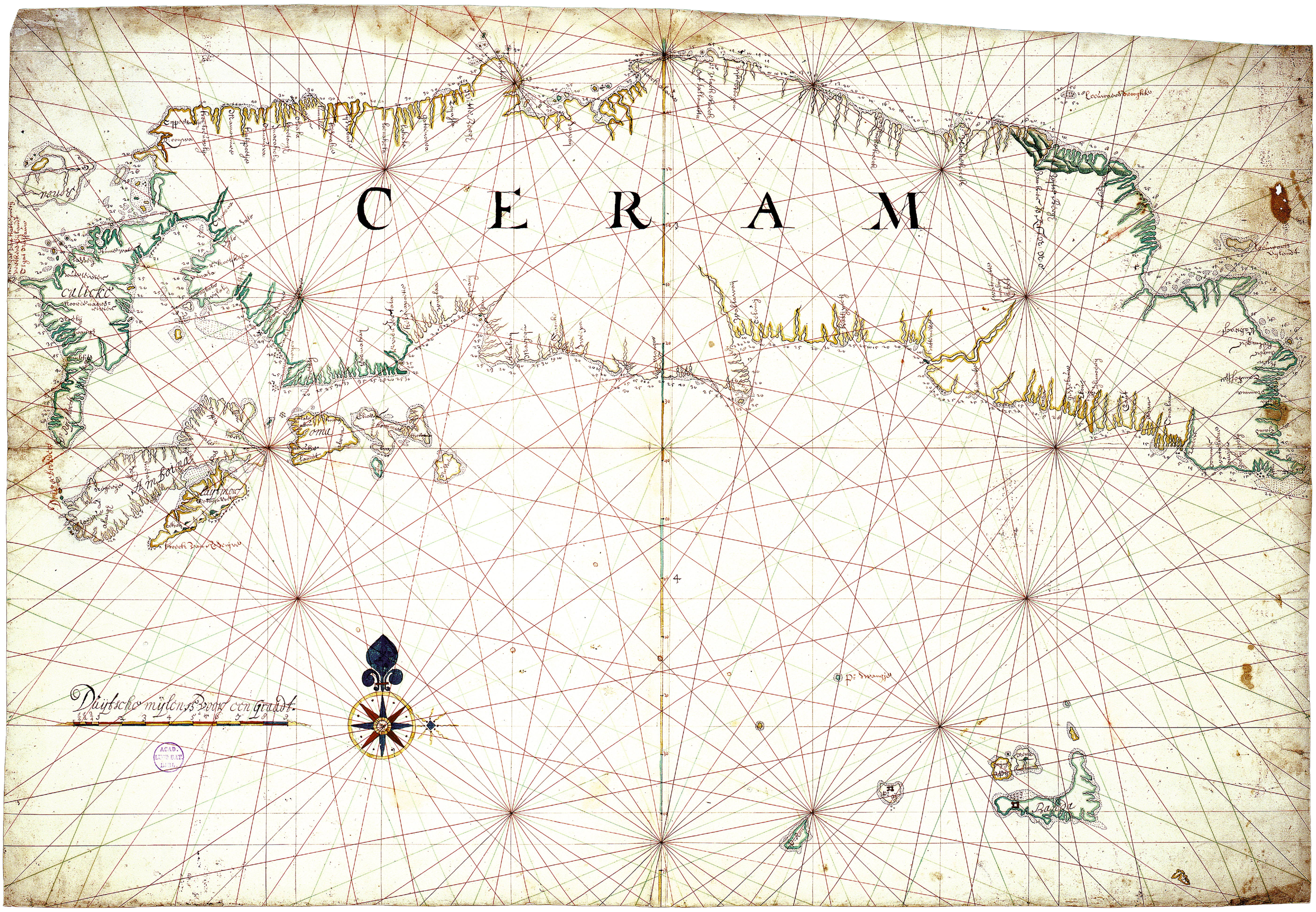

blad 271 onder / sheet 271 below:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 006-14-021.

[Anoniem, 1675-1700] :
[Anonymous, 1675-1700] :

[Kaart van Ceram en de Ambonse Eilanden].

[Chart of Ceram and the Ambon Islands].

Schaalstok van 9 Duytsche mylen 15 voor een graadt = [ca. 1 : 400.000].
Scale-bar of *9 Duytsche mylen 15 voor een graadt* = [approximately 1 : 400,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 70 x 104 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 70 x 104 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

blad / sheet 272:

Nationaal Archief, 4.MIKO 207.

J.T.B., Volgens de Jongste Verbetering van / 1835 :
J.T.B., According to the Latest Improvements from / 1835 :

Nieuwe Kaart / van / het eiland Groot Ceram / met de eilanden / Amboina, Banda / en / de Ceramsche Eilanden.

New Chart / of / the island of Greater Ceram / with the islands of / Ambon, Banda / and / the Ceram Islands.

Schaal niet aangegeven.
Scale not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 62 x 97 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 62 x 97 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Jan Theunis Busschers kaart van Ceram, de Ambonse Eilanden en Banda, ook weer volgens het oude model in de VOC-cartografie, dateert van meer dan anderhalve eeuw later dan de voorgaande op blad 271 onder, maar kan ondanks zijn genoemde 'Jongste Verbetering van 1835' kwalitatief niet tippen aan het werk van de anonieme zeventiende-eeuwse kaartenmaker.

Jan Theunis Busscher's map of Ceram, the Ambon Islands and Banda, once more according to the old model in VOC cartography, dates from more than one and a half centuries later than the preceding one on sheet 271 below, but despite what it calls the 'Latest improvement from 1835', in quality is no match for the work of the anonymous seventeenth century map-maker.

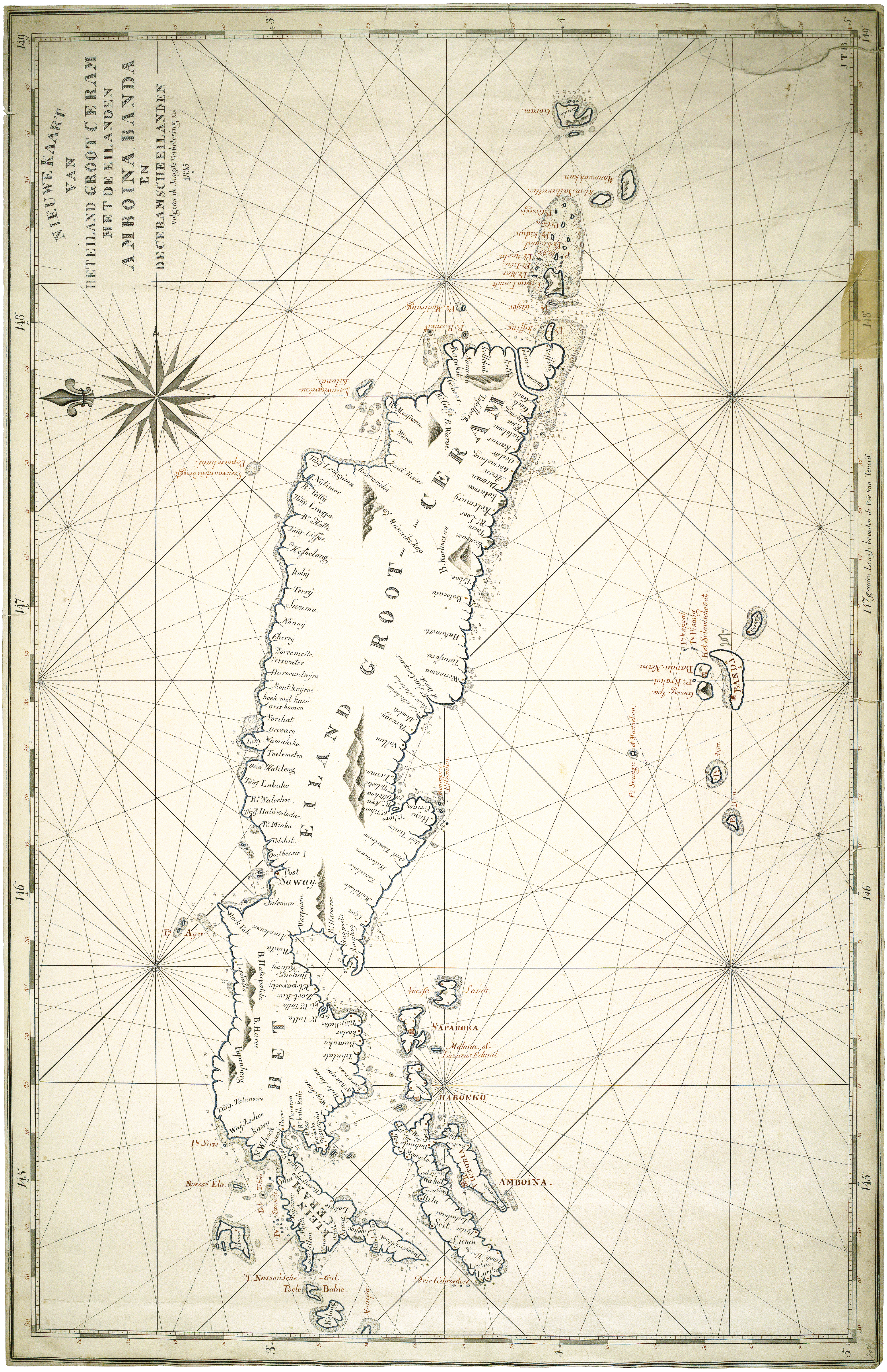

Bijschriften: pag. 271 / Captions: p. 271